
**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
na terenie Gminy Łabiszyn
na lata 2015 – 2020**

GMINA ŁABISZYN

POWIAT ŻNIŃSKI

WOJEWÓDZTWO Kujawsko-Pomorskie

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
2. Metodologia opracowania Strategii.....	5
3. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Łabiszyn.....	7
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej.....	7
3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Łabiszyn	7
3.1.2. Demografia.....	8
3.1.3. Rynek pracy	15
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa.....	17
3.1.5. Służba zdrowia	18
3.1.6. Edukacja	18
3.1.7. Kultura i sport	22
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego.....	23
3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	31
3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Łabiszyn.....	33
3.2.1. Rodzina	33
3.2.2. Bezrobocie	34
3.2.3. Niepełnosprawność	37
3.2.4. Uzależnienia	38
3.2.5. Ubóstwo	44
3.2.6. Bezdomność.....	44
3.2.7. Przemoc w rodzinie	45
3.2.8. Przestępczość	47
3.2.9. Osoby starsze	48
3.3. Wyniki badania ankietowego.....	49
3.4. Analiza SWOT	49
4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią	53
4.1. Prognoza demograficzna	53
4.2. Prognoza zmian	56
5. Cele strategiczne projektowanych zmian	57
6. Kierunki niezbędnych działań.....	59

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe.....	62
8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii	63
9. Spis tabel	69
10. Spis wykresów.....	70
11. Spis rysunków	70
12. Załączniki	70

1. Wprowadzenie

Problemy społeczne będące wynikiem zmian politycznych i gospodarczych, jakie dokonały się w Polsce na przestrzeni ostatnich lat, stawiają przed władzami samorządowymi nowe wyzwania. Dotychczas realizowany model polityki społecznej polegający głównie na łagodzeniu skutków niekorzystnych zjawisk okazał się nie dość skuteczny. Podejmowane działania skierowane były na walkę z rezultatami problemów, brak natomiast było wystarczającego nacisku na profilaktykę zagrożeń. W efekcie rośnie liczba osób – beneficjentów pomocy społecznej i utrwalają się postawy roszczeniowe tego kręgu osób. Dlatego też potrzebą chwili jest opracowanie spójnych, całościowych, perspektywicznych programów polityki społecznej. Podstawowym narzędziem realizacji lokalnej polityki społecznej jest **strategia rozwiązywania problemów społecznych**. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2013 poz. 182 ze zm.), który mówi: *„do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym „należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”*

Zgodnie z art. 16b, ust. 2, strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Działania będą kierowane głównie do środowisk pozostających na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Łabiszyn na lata 2015-2020 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie

dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jej mieszkańców, a w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Łabiszyn na lata 2015-2020 przygotowana została zgodnie z ogólnymi warunkami stawianymi takim dokumentom. Umownie można ją podzielić na trzy główne części.

Pierwsza część przedstawia charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Łabiszyn wg stanu na dzień 31.12.2013 roku (w niektórych przypadkach dane dotyczą roku 2014 i 2012). Zawarto tutaj informacje istotne z punktu widzenia występujących na jej terenie problemów społecznych. Przeanalizowano strukturę demograficzną, sytuację na rynku pracy, stan gospodarki Gminy. Opisano również dostępne dla mieszkańców usługi społeczne tj. edukacja, kultura, ochrona zdrowia i pomoc społeczna. Charakterystyki tej dokonano w oparciu o:

- informacje uzyskane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łabiszynie,
- dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Żninie,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- inne dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy.

Charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Łabiszyn podsumowuje analiza SWOT.

Część drugą stanowi prognoza zmian problemów społecznych zidentyfikowanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 zasadnicze części:

- prognozę demograficzną opracowaną w oparciu o *Prognozę dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011-2035* opracowaną przez GUS, oraz
- prognozę zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz działań organizacji i instytucji publicznych działających w zakresie pomocy społecznej (w tym działań MOPS w Łabiszynie), które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Niniejsza prognoza stanowi podstawę do zdefiniowania konkretnych celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia to sformułowanie konkretnych celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych występujących na terenie Gminy Łabiszyn. W części tej określono również sposób realizacji Strategii oraz jej ramy

finansowe ze wskazaniem źródeł finansowania określonych działań oraz wskaźników ich realizacji.

Strategia obejmuje okres do 2020 roku. Uzasadnieniem dla tak wybranego horyzontu czasowego jest z jednej strony specyfika procesów społecznych (skutki realizacji Strategii będą widoczne dopiero w dłuższym okresie czasu), z drugiej zaś strony konieczność dostosowania Strategii do innych dokumentów programowych na szczeblu krajowym i wojewódzkim.

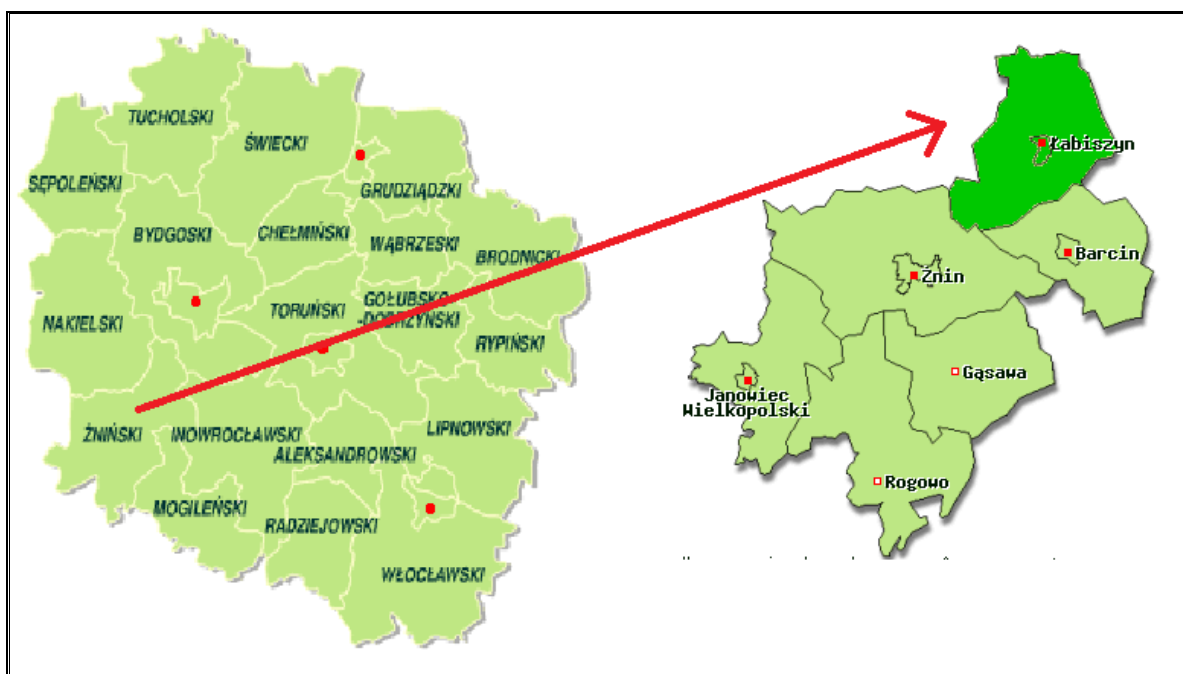
3. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Łabiszyn

3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Łabiszyn

Gmina Łabiszyn zlokalizowana jest w południowo-zachodniej części Województwa kujawsko-pomorskiego, na granicy Pałuk i Kujaw, w powiecie żnińskim. Dzięki takiemu położeniu w gminie występuje duża różnorodność terenu, gatunków gleb, zwierzyny oraz szaty roślinnej.

Rysunek 1. Położenie Gminy Łabiszyn na tle powiatu żnińskiego i województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: www.zpp.pl

Gmina Łabiszyn sąsiaduje z następującymi gminami:

- od wschodu z gminami: Nowa Wieś Wielka i Złotniki Kujawskie;
- od południa z gminami: Żnin i Barcin;
- od zachodu z gminą Szubin;
- od północy z gminą Białe Błota.

Miasto Łabiszyn położone jest w odległości około 25 km od Bydgoszczy i 20 km od Żnina. Innymi ośrodkami miejskimi znajdującymi się w stosunkowo niewielkiej odległości są: Inowrocław (35 km), Toruń (70 km) oraz Poznań (120 km).

3.1.2. Demografia

LICZEBNOŚĆ GMINY Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ

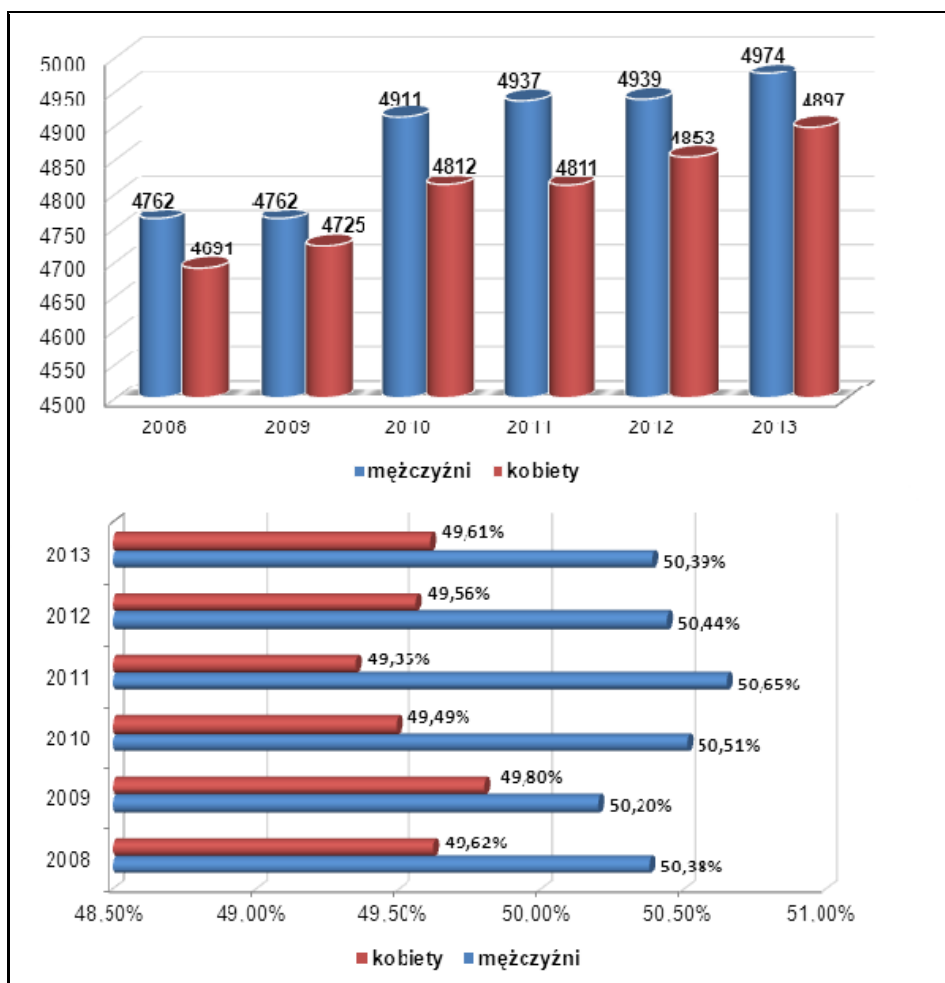
Liczba ludności na terenie Gminy Łabiszyn na koniec roku 2013 wynosiła 9 871 osób, z czego kobiety wynosiły 49,61%. W okresie 2008-2013 liczba mieszkańców zwiększyła się o 4,23%.

Tabela 1. Liczebność Gminy Łabiszyn z podziałem na płeć

Wyszczególnienie	J. m.	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	osoba	9 453	9 487	9 723	9 748	9 792	9 871
mężczyźni	osoba	4 762	4 762	4 911	4 937	4 939	4 974
	%	50,38%	50,20%	50,51%	50,65%	50,44%	50,39%
kobiety	osoba	4 691	4 725	4 812	4 811	4 853	4 897
	%	49,62%	49,80%	49,49%	49,35%	49,56%	49,61%

Źródło: Dane GUS

Wykres 1. Struktura ludności Gminy Łabiszyn według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

Najliczniejszą grupą wiekową w roku 2013 stanowiły osoby w wieku pomiędzy 30 a 34 rokiem życia. Następnymi w kolejności były osoby w wieku 20-24 lata oraz 25-29 lat.

Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Łabiszyn w 2013 r.

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0-4 lata	547	270	277
5-9 lat	577	287	290
10-14 lat	580	327	253
15-19 lat	620	332	288
20-24 lata	759	384	375
25-29 lat	756	392	364
30-34 lata	869	454	415
35-39 lat	787	418	369
40-44 lata	685	363	322
45-49 lat	560	295	265
50-54 lata	632	308	324
55-59 lat	744	367	377
60-64 lata	680	321	359
65-69 lat	403	204	199
70-74 lata	233	99	134
75-79 lat	188	73	115
80-84 lata	139	44	95
Powyżej 85	112	36	76
Razem	9 871	4 974	4 897

Źródło: Dane GUS

Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Łabiszyn została również przedstawiona w tabeli 3 z podziałem na trzy grupy:

- grupa w wieku przedprodukcyjnym,
- grupa w wieku produkcyjnym,
- grupa w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	Jedn. Miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013
w wieku przedprodukcyjnym							
Ogółem	Osoba	2 136	2 119	2 163	2 109	2 075	2 056
Mężczyźni	Osoba	1 123	1 106	1 138	1 113	1 096	1 080
Kobiety	Osoba	1 013	1 013	1 025	996	979	976
w wieku produkcyjnym							
Ogółem	Osoba	6 211	6 244	6 371	6 381	6 377	6 381
Mężczyźni	Osoba	3 288	3 311	3 414	3 425	3 423	3 438
Kobiety	Osoba	2 923	2 933	2 957	2 956	2 954	2 943
w wieku poprodukcyjnym							
Ogółem	Osoba	1 106	1 124	1 189	1 258	1 340	1 434
Mężczyźni	Osoba	351	345	359	399	420	456
Kobiety	Osoba	755	779	830	859	920	978
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem							
w wieku przedprodukcyjnym	%	22,6	22,3	22,2	21,6	21,2	20,8
w wieku produkcyjnym	%	65,7	65,8	65,5	65,5	65,1	64,6
w wieku poprodukcyjnym	%	11,7	11,8	12,2	12,9	13,7	14,5

Źródło: Dane GUS

Analizując dane zawarte w tabeli 3 należy stwierdzić, że najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym – 64,6% populacji Gminy Łabiszyn w 2013 roku. Natomiast ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 20,8%, a w wieku poprodukcyjnym – 14,5%.

W analizowanym okresie 2008-2013 zauważalne jest, że:

- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym generalnie maleje, co w konsekwencji spowoduje spadek liczby ludności Gminy przy założeniu, że tendencja malejąca będzie się utrzymywała w kolejnych latach,
- liczba ludności w wieku produkcyjnym systematycznie rosła,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w analizowanym okresie wzrosła i w 2013 roku była wyższa o 29,7% w porównaniu do roku bazowego.

Powyższe wnioski świadczą o starzeniu się społeczeństwa na terenie Gminy Łabiszyn.

POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

W 2002 roku w Gminie Łabiszyn dominowały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 37,05% populacji Gminy. Kolejną pod względem liczebności grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem podstawowym ukończonym – 36,85% oraz średnim – 17,06%. Wykształcenie wyższe posiadało tylko 4,03%, a policealne 1,39% mieszkańców Gminy. Odsetek osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia był wysoki i wynosił 3,61%.

Zauważalne jest zróżnicowanie wykształcenia mieszkańców Gminy Łabiszyn ze względu na płeć. Wśród kobiet z terenu Gminy wyższy niż u mężczyzn był odsetek osób z wykształceniem wyższym, policealnym, podstawowym ukończonym i średnim, zaś zdecydowanie niższy odsetek osób z wykształceniem zawodowym.

Tabela 4. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Łabiszyn

Rodzaj wykształcenia	Ogółem		Mężczyźni	Kobiety
	Liczba osób	Udział %		
Wyższe	299	4,03%	117	182
Policealne	103	1,39%	26	77
Średnie	1266	17,06%	476	790
Zasadnicze zawodowe	2749	37,05%	1738	1011
Podstawowe ukończone	2734	36,85%	1230	1504
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	268	3,61%	128	140

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002

Przedstawione wyżej dane dotyczą wyników Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku i nie odzwierciedlają aktualnej sytuacji. Należy założyć, iż obecnie na terenie Gminy Łabiszyn, podobnie jak i w całym kraju, liczba osób z wykształceniem wyższym jest nieco większa. Potwierdzeniem tego są dane GUS dotyczące wykształcenia mieszkańców powiatu żnińskiego ze spisu powszechnego przeprowadzonego w 2002 i 2011 roku zawarte w tabeli 5.

Zgodnie z danymi przedstawionymi w tabeli 5, widoczny jest wyraźny wzrost liczby mieszkańców powiatu żnińskiego o wykształceniu wyższym. Jest on równy 108,24% w ostatnich 9 latach, co jest bardzo pozytywnym sygnałem.

Tabela 5. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu żnińskiego

Rodzaj wykształcenia	2002	2011	Zmiana % 2011/2002
Wyższe	2 911	6 062	108,24%
Średnie i policealne	13 423	14 583	8,64%
Średnie zawodowe	10 920	11 536	5,64%
Średnie ogólnokształcące	2503	4 606	84,02%
Zasadnicze zawodowe	18 827	19 117	1,54%
Gimnazjalne	-	3 291	-
Podstawowe ukończone	19 616	12 773	-34,88%
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	1 875	668	-64,37%

Źródło: Dane GUS (Narodowy Spis Powszechny 2002 Ludność, Narodowy Spis Powszechny 2011 Ludność)

Coraz więcej osób z powiatu decyduje się również na podjęcie edukacji, o czym świadczą:

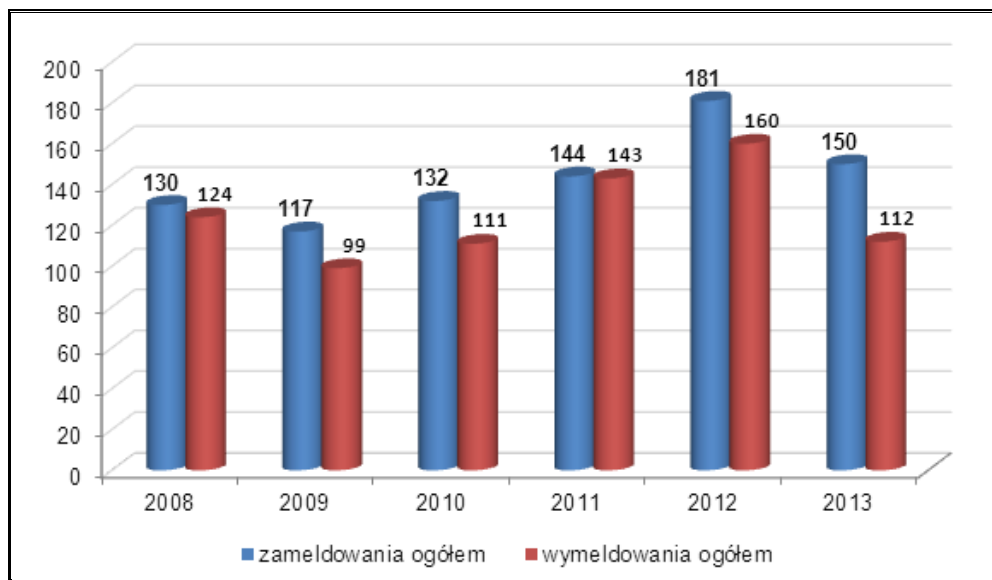
- wzrost liczby osób z wykształceniem średnim i policealnym o 8,64%,
- wzrost liczby osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym o 84,02%,
- spadek liczby osób z wykształceniem podstawowym ukończonym o 34,88%,
- spadek liczby osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia o 64,37%.

Należy zatem zakładać, że sytuacja w Gminie Łabiszyn obecnie kształtuje się podobnie.

MIGRACJE

Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wysokość populacji danego obszaru.

Wykres 2. Migracje w Gminie Łabiszyn

W latach 2008 - 2013 saldo migracji dla Gminy Łabiszyn było dodatnie (różnica między liczbą osób, które zameldowały się na terenie Gminy a liczbą osób, które się z niej wymeldowały w danym roku). Szczegółowe dane dotyczące salda migracji na terenie Gminy Łabiszyn w ostatnich 6 latach, przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunku

Wyszczególnienie		2008	2009	2010	2011	2012	2013
miasto	zameldowania	78	66	94	89	119	91
	wymeldowania	68	67	53	73	90	55
	saldo	10	-1	41	16	29	36
wieś	zameldowania	51	50	33	52	62	58
	wymeldowania	53	32	55	69	69	56
	saldo	-2	18	-22	-17	-7	2
zagranica	zameldowania	1	1	5	3	0	1
	wymeldowania	-	0	1	0	1	1
	saldo	1	1	4	3	-1	0
zameldowania ogółem		130	117	132	144	181	150
wymeldowania ogółem		124	99	111	143	160	112
saldo migracji		6	18	21	1	21	38

Źródło: Dane GUS

PRZYROST NATURALNY

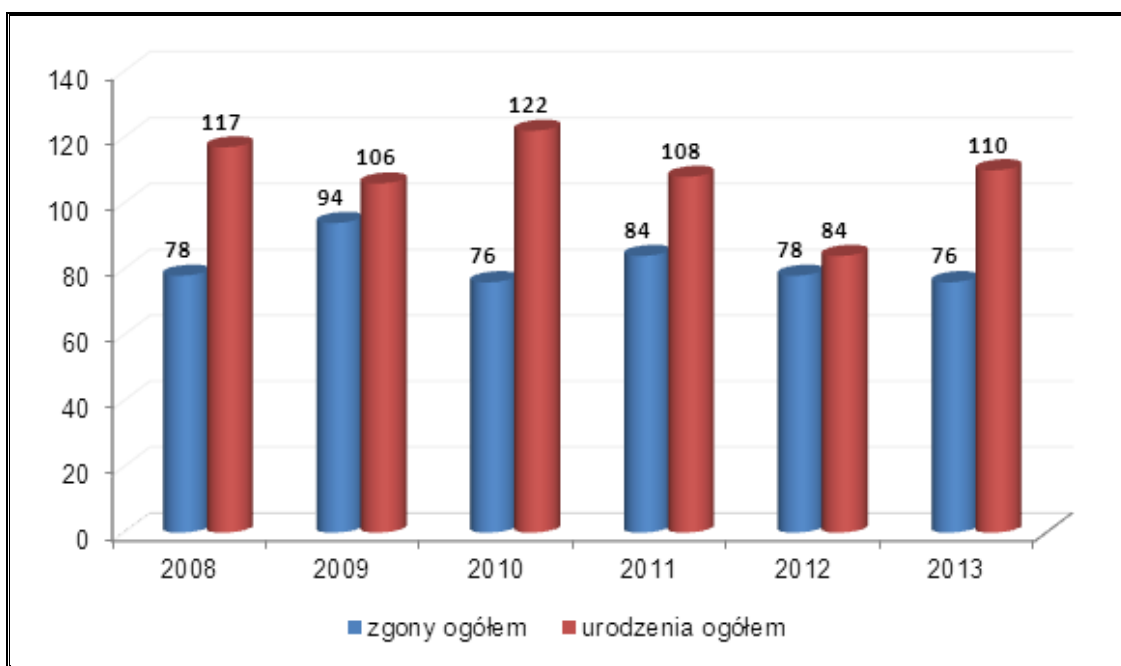
Przyrost naturalny w Gminie Łabiszyn w latach 2008-2013 przyjmował wartości dodatnie, co oznacza, że liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów.

Tabela 7. Przyrost naturalny

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zgony ogółem	78	94	76	84	78	76
Urodzenia żywe ogółem	117	106	122	108	84	110
Przyrost naturalny ogółem	39	12	46	24	6	34
mężczyźni	4	3	26	19	0	9
kobiety	35	9	20	5	6	25

Źródło: Dane GUS

Wykres 3. Urodzenia żywe i zgony

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

3.1.3. Rynek pracy

Na terenie Gminy Łabiszyn na koniec 2013 roku działało 778 podmiotów gospodarczych, z czego 3,47% w sektorze publicznym. Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze Gminy wahała się, jednak ostatecznie w 2013 roku była o 2,91% wyższa niż w roku bazowym. Warto zauważyć, że największa liczba podmiotów działała na terenie Gminy Łabiszyn w 2013 roku.

Tabela 8. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Łabiszyn w latach 2008-2013

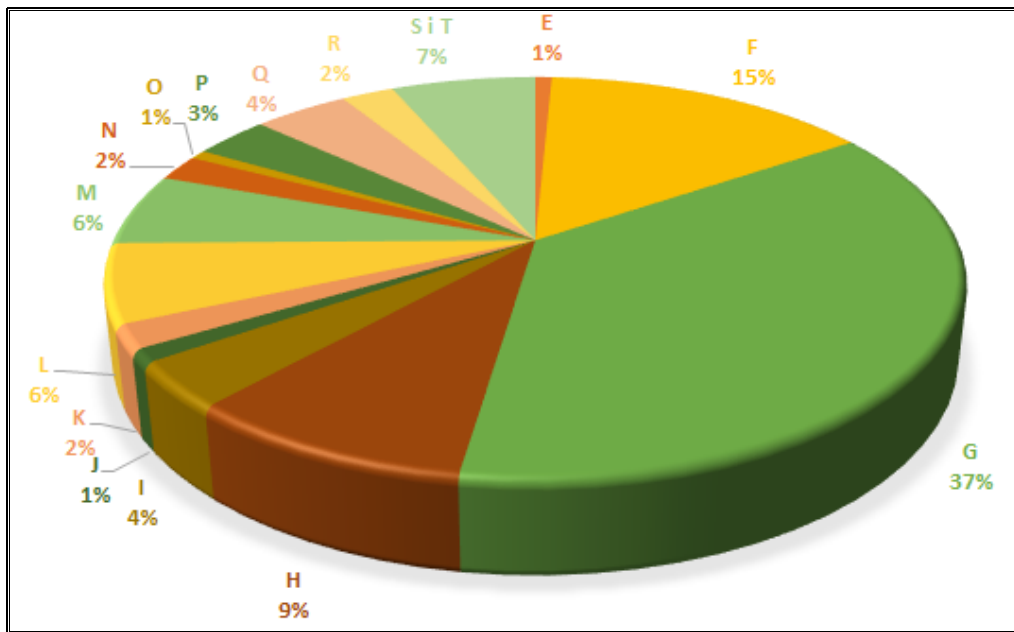
Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	756	745	763	742	757	778
Sektor publiczny - ogółem	27	27	27	27	28	27
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	17	17	19	19	19	17
spółki handlowe	1	1	1	1	1	1
Sektor prywatny - ogółem	729	718	736	715	729	751
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	628	618	629	604	618	631
spółki handlowe	14	13	15	17	17	23
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1	1	1
spółdzielnie	6	6	6	5	5	5
fundacje	1	1	1	1	1	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	17	18	18	21	23	24

Źródło: Dane GUS

Największy udział w sektorze prywatnym posiadają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (w 2013 roku stanowiły one 84,02% podmiotów sektora prywatnego). Na terenie Gminy Łabiszyn w 2013 roku funkcjonowały także 24 stowarzyszenia i organizacje społeczne, 23 spółki handlowe, 5 spółdzielni i po jednej fundacji oraz spółce handlowej z udziałem kapitału zagranicznego.

Zgodnie z wykresem 4, prywatna działalność gospodarcza prowadzona na terenie Gminy Łabiszyn koncentruje się głównie na handlu, budownictwie, przetwórstwie przemysłowym i transporcie oraz gospodarce magazynowej. Należy zaznaczyć, że około 97% podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy, to jednostki małe, zatrudniające nie więcej niż 9 osób.

Wykres 4. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Łabiszyn w 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody.; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

Problemem Gminy jest niedostosowanie wykształcenia części mieszkańców do potrzeb lokalnych pracodawców. Przedsiębiorcy są skłonni przeszkolić i przygotować pracowników do pracy zgodnie ze swoimi potrzebami, jednak wielokrotnie zdarza się, że osoby bezrobotne nie są zainteresowane podjęciem pracy, bądź już pracują w szarej strefie. Szacuje się, że jedynie jedna trzecia osób bezrobotnych jest gotowa podjąć pracę.

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS, ogółem w 2013 roku na terenie Gminy Łabiszyn znajdowało się 2 856 mieszkań o łącznej powierzchni 227 112 m²

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Łabiszyn

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ogółem							
mieszkania	mieszk.	2 657	2 668	2 775	2 803	2 832	2 856
izby	izba	10 322	10 378	11 031	11 190	11 360	11 498
powierzchnia użytkowa	m ²	199 633	200 955	214 918	219 177	223 685	227 112

Źródło: Dane GUS

Stopień wyposażenia budynków w instalacje techniczno - sanitarne jest dobry bądź bardzo dobry. Większość mieszkań posiada dostęp do podstawowych instalacji, tj. wodociągu, łazienki oraz centralnego ogrzewania. Na 2 856 mieszkań w 2013 roku:

- 96,29% mieszkań w mieście podłączonych było do wodociągu,
- 87,64% mieszkań w mieście wyposażonych było w łazienkę,
- 76,72% mieszkań w mieście posiadało centralne ogrzewanie.

Tabela 10. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
wodociąg	2 518	2 529	2 669	2 697	2 726	2 750
łazienka	2 183	2 194	2 422	2 450	2 479	2 503
centralne ogrzewanie	1 887	1 898	2 110	2 138	2 167	2 191

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zadaniem własnym gminy jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych mieszkańcom o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osobom o niskich dochodach nie posiadającym tytułu

prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego. W skład mieszkaniowego zasobu Gminy Łabiszyn wchodzi 4 lokale socjalnych.

3.1.5. Służba zdrowia

Na terenie Gminy Łabiszyn opiekę medyczną dla mieszkańców, zapewniają:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łabiszynie poprzez Przychodnię w Łabiszynie oraz Punkt Lekarski w Lubostroniu. Jednostka świadczy usługi medyczne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, stomatologii i rehabilitacji leczniczej, które realizowane są przez 4 lekarzy, 2 rehabilitantów, 7 pielęgniarek, położną, pomoc dentystyczną. Dodatkowo NZOZ Centrum Medyczne w Szubinie, w formie dzierżawy gabinetu i sprzętu, realizuje usługi ginekologiczne.
- AGAMED niepubliczny zakład opieki zdrowotnej funkcjonujący jak typowa przychodnia. Zakład świadczy usługi medyczne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. Ponadto w przychodni przyjmują prywatni lekarze, np. laryngolog.
- Dodatkowo istnieją w Łabiszynie prywatne gabinety stomatologiczne, a także na terenie miasta znajdują się dwie apteki.

3.1.6. Edukacja

Na terenie Gminy Łabiszyn funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Zespół Szkół w Łabiszynie:
 - Szkoła Podstawowa,
 - Gimnazjum,
 - Przedszkole Miejskie im. Juliana Tuwima
- Zespół Szkół w Lubostroniu:
 - Przedszkole,
 - Szkoła Podstawowa,
 - Gimnazjum,
- Szkoła Podstawowa w Ojrzanowie,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Nowym Dąbiu;
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Henryka Dąbrowskiego w Łabiszynie.

W 2013 roku do przedszkoli na terenie Gminy uczęszczało 277 dzieci. Największa liczba dzieci uczęszczała do Przedszkola Miejskiego w Łabiszynie, które w 2013 roku opiekowało się 184 podopiecznymi.

Każda z placówek posiada ofertę spędzania czasu dla dzieci, w tym: gry i zabawy dydaktyczne, zajęcia plastyczne, zabawy taneczne i ruchowe, naukę samodzielności, pobyt na świeżym powietrzu. W każdym przedszkolu i oddziale przedszkolnym zatrudniony jest wykwalifikowany i doświadczony personel. Liczba opiekunów dostosowana jest do liczby

dzieci. Jednostki zapewniają dzieciom komfortowe i bezpieczne warunki do zabawy, rozwoju i odpoczynku.

Tabela 11. Wykaz przedszkoli na terenie Gminy Łabiszyn na rok 2013

Nazwa placówki	Liczba dzieci	Pracownicy pedagogiczni (w etatach)	Pracownicy obsługi (w etatach)	Rodzaj placówki
Zespół Szkół Łabiszyn Przedszkole Miejskie im. J. Tuwima	184	10	9	publiczne
Zespół Szkół Lubostrzeń Przedszkole	57	2,6	1	publiczne
Oddział przedszkoli w SP w Ojrzanowie	24	1	1	publiczny
Oddział Przedszkoli w niepublicznych SP w Nowym Dąbiu	12	1	1	niepubliczny

Źródło: Urząd Miejski w Łabiszynie

Należy podkreślić, że na terenie Gminy nie funkcjonuje żaden żłobek, który zapewniałby opiekę nad najmłodszymi dziećmi do lat 3. Stanowi to istotne utrudnienie dla młodych matek, które chciałby powrócić do pracy po urlopie wychowawczym. Należy ponadto zaznaczyć, że pomimo braku konkretnych danych liczbowych dotyczących osób zainteresowanych usługami żłobków i przedszkoli, zapotrzebowanie w tym względzie jest o wiele większe niż mówią o tym oficjalne statystyki.

Starsze dzieci i młodzież z terenu Łabiszyna i okolic, uczęszczają do placówek szkolnych zlokalizowanych na terenie Gminy. Należy do nich zaliczyć: cztery szkoły podstawowe – w tym jedną niepubliczną, dwa gimnazja oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Henryka Dąbrowskiego w Łabiszynie, dla którego organem prowadzącym jest Powiat Żniński. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych tworzą: Liceum Profilowane (profil usługowo-gospodarczy) oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Młodocianych Pracowników. W szkołach podstawowych i gimnazjach na dzień 31 grudnia 2013 roku, obowiązek szkolny realizowało łącznie 971 uczniów.

Szkoły podstawowe, gimnazja oraz szkoły ponadgimnazjalne umożliwiają dzieciom i młodzieży zdobycie oraz rozwój podstawowej wiedzy, przygotowują do podjęcia pracy zawodowej bądź rozpoczęcia studiów w dalszej perspektywie.

Tabela 12. Wykaz szkół podstawowych na terenie Gminy Łabiszyn na rok 2013

Nazwa placówki	Liczba dzieci	Pracownicy pedagogiczni (w etatach)	Pracownicy obsługi (w etatach)	Rodzaj placówki
Szkoły podstawowe				
Zespół Szkół Łabiszyn Szkoła Podstawowa	446	35,61	5	publiczna
Zespół Szkół Lubostroń Szkoła Podstawowa	101	11,78	4	publiczna
Szkoła Podstawowa w Ojrzanowie	74	10	1	publiczna
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Nowym Dąbiu	28	5	1	niepubliczna
Gimnazja				
Zespół Szkół Łabiszyn Gimnazjum	233	28,61	9	publiczna
Zespół Szkół Lubostroń Gimnazjum	89	8,72	3,5	publiczna

Źródło: Urząd Miejski w Łabiszynie

Stosunek wszystkich osób uczących się na danym poziomie kształcenia do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia, czyli tak zwany współczynnik skolaryzacji (brutto) w okresie 2008-2012 przedstawia tabela poniżej.

Tabela 13. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
szkoły podstawowe	96,28	95,8	96,24	97,25	96,27	96,35
gimnazja	97,34	96,89	95,54	95,13	95,74	91,69

Źródło: Dane GUS

Na terenie Gminy Łabiszyn funkcjonuje **system wsparcia materialnego rodzin**, znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. System tego rodzaju pomocy nie tylko wyrównuje szanse edukacyjne dzieci i młodzieży, ale także zapewnia odpowiednie warunki do życia i rozwoju najmłodszym członkom społeczeństwa, zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej i rodzinnej mogą ubiegać się o **stypendia szkolne** przyznawane przez Burmistrza Gminy Łabiszyn. Stypendium może otrzymać uczeń zamieszkały na terenie Gminy, znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Na szczególne uwzględnienie zasługują rodziny dotknięte problemem bezrobocia, niepełnosprawności, ciężkiej lub długotrwałej choroby, wielodzietności, braku umiejętności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizmu lub narkomanii, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło

zdarzenie losowe. Stypendium przyznawane jest w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, a także pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników.

Inną formą wsparcia dla dzieci z rodzin o najniższych dochodach i zagrożonych wykluczeniem społecznym jest dożywianie dzieci. Działanie to ma na celu ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji. Wsparcia udziela się w szczególności:

- dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej,
- uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej,
- osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w szczególności osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym – w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Uczniowie z Gminy Łabiszyn mogą brać także udział w zajęciach pozalekcyjnych. Mają one na celu rozwijanie zainteresowań i uzdolnień uczniów, pomoc dzieciom borykającym się z problemami w szkole oraz popularyzację alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu. Zajęcia pozalekcyjne skierowane są przede wszystkim do uczniów zagrożonych niepowodzeniami szkolnymi. Umożliwiają one osiągnięcie sukcesu na miarę możliwości każdego dziecka, a prócz tego stymulują postawy twórcze i umożliwiają rozwijania własnej osobowości.

W rodzinach o niskich dochodach borykających się z problemami finansowymi najbardziej cierpią dzieci. Nie są one niczemu winne, nie ponoszą odpowiedzialności za to w jakiej rodzinie się urodziły. W związku z tym, potrzebne są różnorodne formy wsparcia, w tym również materialnego, zapobiegające wykluczeniu społecznemu i życiu w ubóstwie. Należy stwierdzić, że Gmina Łabiszyn zapewnia niezbędne materialne formy pomocy, które umożliwiają właściwy rozwój i możliwość kształcenia dzieci i młodzieży zamieszkałych w Gminie Łabiszyn.

3.1.7. Kultura i sport

Zadania z zakresu kultury i sportu na terenie Gminy Łabiszyn realizują następujące placówki:

- **Łabiszyński Dom Kultury**, do którego zadań należy przede wszystkim:
 - upowszechnianie i tworzenie kultury i sztuki, folkloru, muzyki, tańca, teatru i filmu, plastyki, rękodzieła i sztuki ludowej oraz zaspokajanie w tym zakresie oczekiwań społeczności lokalnej;
 - upowszechnianie i kultywowanie tradycji lokalnych i narodowych, rozwijanie aktywności społecznej oraz rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań w dziedzinie kultury i sztuki;
 - wspieranie i dokumentowanie przejawów działalności twórczej i kulturotwórczej mieszkańców, propagowanie dorobku oraz sylwetek twórców.

Łabiszyński Dom Kultury swoje zadania realizuje poprzez organizowanie wielorakich form edukacji kulturalnej tj. spektakli, wystaw, plenerów, koncertów, seansów filmowych, imprez rozrywkowych, folklorystycznych, popularno-naukowych, kiermasze i prezentacji; działalności promocyjnej lokalnych twórców; działalności kulturalnych zaspokajających zapotrzebowanie społeczne; grupowego uczestnictwa w różnorodnych formach pracy kulturalnej. Przy Łabiszyńskim Domu Kultury funkcjonuje Klub Seniora „Tulipan” oraz chór.

- **Biblioteka Publiczna dr Juliana Gerpe** – głównym zadaniem biblioteki jest zaspokojenie potrzeb czytelniczych i intelektualnych w zakresie dostępu do dóbr kultury i informacji oraz organizowanie spotkań, zajęć i innych form aktywności czytelniczej i społecznej. Biblioteka realizuje projekt Dyskusyjny Klub Książki, który jest wieloletnim ogólnopolskim programem promocji czytelnictwa oraz wsparcia sektora książki „Tu czytamy!”. Głównym celem programu jest wykreowanie mody na czytanie, poprzez pokazanie przyjemności płynącej z czytania lektur oraz spotkania z ciekawymi ludźmi, ciekawe dyskusje literackie wykorzystujących wiedzę płynącą z literatury. Biblioteka prowadzi również:
 - Dyskusyjny Klub Książki – dla dorosłych czytelników;
 - Koło Miłośników Książki – dla dzieci i młodzieży.
- **Świetlice wiejskie** - Ważną funkcję kulturalną na terenie Gminy Łabiszyn pełni dziewięć świetlic wiejskich rozmieszczonych na całym jej terenie, które są miejscem częstych spotkań mieszkańców. Świetlice funkcjonują w miejscowościach: Jabłowo Pałuckie, Jabłówko, Jeżewice, Jeżewo, Nowe Dąbie, Obielewo, Pszczółczyn, Załachowo oraz Buszkowo. Powyższe obiekty wpływają na integrację mieszkańców oraz promocję wspólnego spędzania czasu wolnego.
- **Towarzystwo Miłośników Historii Łabiszyna i okolic** – jego głównym celem jest upowszechnianie kultury i sztuki. Największą rolę przywiązuje do kultywowania

tradycji lokalnych, regionalnych i historycznych Pałuk. Dodatkowo prowadzi działalność edytorską, opiekę nad zabytkami oraz miejscami pamięci narodowej. W swoich działaniach stara się angażować mieszkańców Gminy Łabiszyn zainteresowanych miejscową historią.

- **Kompleksy Sportowe "Moje Boisko Orlik 2012"** – są to ogólnodostępne kompleksy boisk sportowych wraz z zapleczem sanitarno-socjalnym. Kompleksy składają się z boiska do gry w piłkę nożną oraz boiska wielofunkcyjnego przeznaczonego do gry w koszykówkę i w piłę siatkową.
- **Miejski Ludowy Klub Sportowy "Noteć"** - klub istnieje od 1974 roku, początkowo funkcjonował pod nazwą Klub Sportowy "Stomil" Łabiszyn
- **SKS Gakko-Karate Łabiszyn** – karate shotokan pod kierownictwem sensei Eugeniusza Rzymyszkiewicza powstała w 1986 r. Zawodnicy klubu zdobywają liczne nagrody i wyróżnienia, również na szczeblu krajowym.
- **MARINA ŁABISZYN** – jest to bezpłatna wypożyczalnia rowerów wodnych i kajaków w Łabiszynie.

Dodatkowo na terenie Łabiszyna działają: Bractwo Kurkowe, koła łowieckie Polskiego Związku Łowieckiego i koło Polskiego Związku Wędkarskiego.

Sport i rekreacja kształtują wiele pozytywnych cech charakteru i osobowości. Odpowiednie zaplecze techniczne oraz organizacje wspierające rozwój sportu stanowiąc będą dodatkową możliwość spędzenia wolnego czasu, co może także wpłynąć na wysoką jakość życia mieszkańców Gminy.

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łabiszynie

Placówką realizującą zadania pomocy społecznej na terenie Gminy Łabiszyn jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który jest jednostką organizacyjną Gminy Łabiszyn. Siedziba MOPS znajduje się pod adresem ul. Szubińska 1, 89-210 Łabiszyn.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej Ośrodek realizuje następujące zadania:

1. zadania własne Gminy o charakterze obowiązkowym:

- a) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- b) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,
- c) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,

- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- g) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- h) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego
- i) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- j) praca socjalna,
- k) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- l) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- m) dożywianie dzieci,
- n) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- o) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- p) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- q) sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej województwu, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- r) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- s) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- t) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

2. zadania własne gminy:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,

- d) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- e) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. zadania zlecone z zakresu administracji rządowej:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych także udzielanie schronienia posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Świadczenia z pomocy społecznej obejmują:

1. świadczenia pieniężne:

- a) zasiłek stały,
- b) zasiłek okresowy,
- c) zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- d) zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- e) pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- f) świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,

- g) wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd,

2. świadczenia niepieniężne:

- a) praca socjalna,
- b) bilet kredytowy,
- c) opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne,
- d) składki na ubezpieczenia zdrowotne,
- e) pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- f) sprawianie pogrzebu,
- g) poradnictwo specjalistyczne,
- h) interwencja kryzysowa,
- i) schronienie,
- j) posiłek,
- k) niezbędne ubranie,
- l) usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- m) specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- n) mieszkanie chronione,
- o) pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- p) opieka i wychowanie w rodzinie zastępczej i placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Jednym z rodzajów pomocy materialnej dla rodzin z terenu Gminy Łabiszyn są **świadczenia rodzinne** obejmujące zasiłek rodzinny oraz dodatek do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy i świadczenie pielęgnacyjne oraz jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka, które mają na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Zasiłek rodzinny przysługuje jeżeli:

- dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 574,00 zł,
- w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności zasiłek rodzinny przysługuje jeżeli dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 664,00 zł.

Świadczenia rodzinne wypłacane są m.in. na podstawie następujących aktów prawnych:

- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013r. poz.1456, z późn.zm);

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 stycznia 2013 roku w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. z 2013r. poz.3);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz.U. z 2012 poz. 959).

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r. poz. 788, z późn.zm.) ciąży obowiązek alimentacyjny a także małżonkom, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się:

- orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami:
 - konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji
 - konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Specjalny zasiłek opiekuńczy w wysokości 520,00 zł miesięcznie przysługuje, jeżeli łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 623,00 zł.

Specjalny zasiłek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli:

1. osoba sprawująca opiekę:
 - a) ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno - rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
 - b) ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014r.o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
 - c) legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.
2. osoba wymagająca opieki została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, w rodzinnym domu dziecka albo, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, z wyjątkiem podmiotu wykonującego działalność leczniczą korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu;

3. na osobę wymagającą opieki inna osoba ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;
4. członek rodziny osoby sprawującej opiekę ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10, specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
5. na osobę wymagającą opieki jest ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10, prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, prawo do świadczenia pielęgnacyjnego lub prawo do zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
6. na osobę wymagającą opieki inna osoba jest uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Fundusz alimentacyjny utworzono na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009r. Nr 1 poz. 7 ze zm.). Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych z funduszu alimentacyjnego, zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń oraz reguluje działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych. Fundusz przeznaczony jest do zabezpieczania wypłacania alimentów, których płatnicy okazali się niewypłacalni lub uchylają się od ich płacenia. Świadczenia przysługują osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, a także w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – wówczas świadczenie przyznawane jest bezterminowo. Drugim warunkiem otrzymania pomocy jest uzyskanie dochodu w przeliczeniu na jednego członka w rodzinie, nie przekraczającego kwoty 725,00 zł.

Szczegółowy wykaz świadczeń społecznych przyznanych w 2013 roku przez MOPS w Łabiszynie w ramach zadań własnych Gminy przedstawia tabela poniżej.

**Tabela 14. Świadczenia społeczne w ramach zadań własnych Gminy Łabiszyn
(stan na 31.12.2014)**

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe ogółem, w tym:	64	586	241 899	63	97
- przyznany dla osoby samotnie gospodarującej	48	426	195 640	48	48
- pozostającej w rodzinie	16	160	46 259	15	49
Zasiłki okresowe ogółem	413	3 326	734 713	413	1 094
Dotacja	413	3 326	734 713	413	1 094
Przyznane z powodu bezrobocia	364	3 073	676 587	364	932
Przyznane z powodu niepełnosprawności	34	170	37 631	34	112
Posiłek	389	55 853	134 133	228	894
- w tym dla dzieci	389	55 853	134 133	228	894
Usługi opiekuńcze ogółem	16	5 206	94 065	16	20
Sprawienie pogrzebu	1	1	2 603	1	1
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	443	-	146 279	443	1 025
Praca socjalna	-	-	-	643	1 647
Udzielenie schronienia	4	690	13 798	4	4
Skierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca Gminy w tym domu	9	93	187 581	9	9
Razem	974	128 763	1 555 071	652	1 656

Źródło: Dane UG w Łabiszynie

W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej w Gminie Łabiszyn udzielonej przez MOPS. Najliczniejszą grupę beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez MOPS w Łabiszynie w 2014 roku stanowiły osoby dotknięte ubóstwem – 481 rodzin, które łącznie liczyły 1 182 osoby. Na przestrzeni lat 2009 – 2014 liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa zwiększyła się o 6,89%.

Drugim istotnym powodem wsparcia udzielanego przez MOPS w Łabiszynie była potrzeba wsparcia bezrobotnych – 364 rodziny (932 osoby), trzecim - bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – 129 rodzin, które liczyły łącznie 737 osób, zaś czwartym – niepełnosprawność – 106 rodzin liczących 229 osób. Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej mogą korzystać zarówno z pomocy finansowej, jak i rzeczowej.

Tabela 15. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez MOPS w Łabiszynie

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin						Liczba osób w tych rodzinach					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ubóstwo	450	405	480	480	520	481	1 466	1 296	1 584	1 584	1 556	1 182
Bezdomność	4	5	3	5	6	4	4	5	3	5	6	4
Bezrobocie	280	392	345	399	405	364	938	1306	1205	1046	1143	932
Niepełnosprawność	92	81	112	99	110	106	236	203	240	247	275	229
Długotrwała lub ciężka choroba	110	102	89	88	79	62	385	308	294	291	234	180
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	125	126	206	209	208	129	586	588	994	1009	1000	737
- rodziny niepełne	70	75	76	76	78	39	212	246	249	249	255	117
- rodziny wielodzietne	55	51	130	133	130	90	374	341	745	760	745	620
Alkoholizm	65	72	70	70	73	79	90	96	94	94	99	118
Narkomania	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	7	5	5	4	4	8	10	5	10	8	5
Przemoc w rodzinie	20	12	23	47	53	48	83	46	78	148	185	162
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	1	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0

Źródło: Dane MOPS w Łabiszynie

POZOSTAŁE PODMIOTY

Na terenie Gminy Łabiszyn funkcjonują następujące podmioty wsparcia dla osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej:

- **Punkt Konsultacyjny w Łabiszynie;**
- **Grupa Anonimowych Alkoholików „Krokus”;**
- **Świetlica Socjoterapeutyczna w Lubostroniu** – W zajęciach organizowanych w świetlicy bierze udział średnio 46 wychowanków. Świetlica socjoterapeutyczna sporządza diagnozę indywidualną dziecka, jego sytuacji rodzinnej i szkolnej, prowadzi zajęcia socjoterapeutyczne i pozalekcyjne, realizuje programy rozwojowo-terapeutyczne oraz prowadzi zajęcia dla rodziców w zakresie doskonalenia umiejętności wychowawczych, a także utrzymuje kontakty z rodziną dziecka, szkołą oraz innymi instytucjami.

Źródło: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz innych uzależnień

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Gmina Łabiszyn corocznie opracowuje i uchwała „*Roczny Program Współpracy Gminy Łabiszyn z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*”.

Program określa cele, zasady i zakres przedmiotowy oraz formę współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi, wymienia priorytetowe zadania publiczne, które powinny być w pierwszej kolejności wsparte środkami publicznymi, wyznacza okres realizacji przewidzianych zadań, a także porusza kwestie sposobu realizacji programu, wysokości środków przeznaczonych na realizację i sposobu oceny realizacji programu.

Współpraca Gminy z organizacjami określonymi ustawą realizowana jest w oparciu o zasadę pomocniczości, suwerenności, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności. Celem głównym programu jest kształtowanie demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym poprzez budowanie partnerstwa między administracją samorządową a organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami służącego do lepszego rozpoznawania i zaspokajania potrzeb społecznych w sposób skuteczny i efektywny..

Do priorytetowych zadań *Programu* należy:

1. w zakresie kultury fizycznej i sportu:
 - upowszechnienie i promocja kultury fizycznej i sportu w różnych dyscyplinach sportowych,
 - wspieranie działalności klubów sportowych,
 - prowadzenie współzawodnictwa sportowego w szkołach podstawowych i gimnazjach,
 - organizowanie imprez sportowo - rekreacyjnych, turniejów, olimpiad oraz innych imprez o podobnym charakterze,
 - organizowanie rajdów,
 - współpraca międzynarodowa w zakresie kultury fizycznej,
 - działania z zakresu utrzymania gminnych obiektów sportowych
 - propagowanie wśród dzieci i młodzieży aktywnych form kultury fizycznej.
2. kultury, turystyki, oświaty, zdrowia poprzez:
 - organizowanie imprez kulturalnych i turystycznych, wspieranie inicjatywy organizacji do tego powołanych,
 - wspieranie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego,
 - wspieranie aktywności szkół w prowadzeniu zajęć pozalekcyjnych,
 - wspieranie aktywności emerytów i rencistów,
 - wspieranie aktywności osób niepełnosprawnych,
 - promowanie honorowego krwiodawstwa,
 - promowanie zachowań prozdrowotnych,

- organizację badań oraz pogadań profilaktycznych.
3. Profilaktyki i przeciwdziałanie patologiom społecznym poprzez:
- przeciwdziałanie uzależnieniom- profilaktyka,
 - działania ograniczające ubóstwo, pomoc w trudnych sytuacjach życiowych mieszkańcom gminy, wyrównywanie szans tych rodzin,
 - inne zadania ujęte w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz innych uzależnień dla Gminy Łabiszyn.
4. Ochrony środowiska i ekologii poprzez:
- edukację ekologiczną szczególnie w zakresie gospodarki odpadami, selektywna zbiórka odpadów,
 - ochronę dziedzictwa przyrodniczego.
5. Działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych poprzez:
- wspieranie rozwoju stowarzyszeń odnowy wsi i rozwoju wsi.

Za szczególnie ważne uznaje się także zadania i przedsięwzięcia realizowane przy udziale środków uzyskanych lub pochodzących spoza budżetu Gminy (tj. środków samorządu wojewódzkiego, funduszy krajowych oraz zagranicznych , itp.).

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Łabiszyn

3.2.1. Rodzina

Rodzina jest społecznością powołaną do wzbudzania i rozwoju życia jednostkowego, a jednocześnie jest podstawą życia społecznego, ponieważ dostarcza społeczeństwu nowych członków i najpełniej kształtuje człowieka. Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone jest opieką i ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie, w systemie cenionych wartości, na pierwszy plan wysuwane jest szczęście i dobro dziecka, które daje równocześnie szczęście rodzicielskie i małżeńskie. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

Problemy występujące w takiej rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Czynniki odnoszące się do właściwości osobowościowych członków rodzin, jak alkoholizm, narkomania, przemoc, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczej – wychowawczych stanowią główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy problem długotrwałego bezrobocia, czy ubóstwa. Są one najczęściej przyczyną niedostosowania społecznego dzieci. Dokonujące się zmiany, postęp, szybsze tempo życia, niosące za sobą wiele pozytywnych skutków, często pogłębiają wiele negatywnych zjawisk, takich jak: bezrobocie, uzależnienia, przestępczość, które są niejednokrotnie przyczynami rozpadu rodziny.

W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Stosowane rozwiązania powinny opierać się na współpracy różnych podmiotów wsparcia społecznego po to, by udzielona pomoc była kompleksowa i dawała jak największe prawdopodobieństwo rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. W tych działaniach

należy uwzględnić nie tylko wsparcie finansowe, ale również pomoc psychologów, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych czy policji, którzy pomogą walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności opiekuńczo-wychowawcze rodzin. Ważna jest również integracja rodzin, zapewnienie im możliwości wspólnego spędzania czasu i budowania więzi rodzinnych.

3.2.2. Bezrobocie

Mieszkańcy Gminy Łabiszyn znajdują zatrudnienie w podmiotach gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy, w pobliskich miejscowościach oraz miastach (Żnin, Bydgoszcz, Szubin, Inowrocław). Oferowana na rynku pracy liczba miejsc jest niewystarczająca w stosunku do liczby osób potrzebujących pracy.

Na terenie Gminy występuje znaczne bezrobocie strukturalne. Kierunki kształcenia w placówkach ponadgimnazjalnych są nieadekwatne do aktualnych potrzeb rynku pracy – brak przygotowania osób w zawodach technicznych, co powoduje w kolejnych latach trudności w znalezieniu pracy.

Duże znaczenie ma również niechęć części osób bezrobotnych do podjęcia pracy oraz niedopasowanie wykształcenia części osób do potrzeb rynku pracy, np. duża liczba osób z wykształceniem wyższym humanistycznym (pedagogika, filozofia, historia) przy znikomym zapotrzebowaniu rynku.

Zgodnie z danymi GUS, w latach 2008 - 2013 liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Łabiszyn rosła. W 2013 roku w Gminie zarejestrowanych było 797 osób bezrobotnych, co w porównaniu do roku bazowego daje wzrost liczby bezrobotnych o 30,66%. Wśród osób pozostających bez pracy w 2013 roku przeważały kobiety, ich udział wyniósł 51,2%. Tak duży wzrost liczby osób bezrobotnych wynika z trwającego od 2008 roku kryzysu gospodarczego i ze zmniejszającej się liczby podmiotów gospodarczych, a co za tym idzie malejącej liczby miejsc pracy. Ważnym czynnikiem jest również ujawnienie osób bezrobotnych, które do tej pory nie były zarejestrowane w urzędzie pracy.

Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł w 2013 roku dla kobiet 13,9%, a dla mężczyzn 11,3%.

Tabela 16. Struktura bezrobocia na terenie Gminy Łabiszyn w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bezrobotni zarejestrowani wg płci							
ogółem	osoba	610	704	693	783	751	797
mężczyźni	osoba	224	318	305	359	344	389
kobiety	osoba	386	386	388	424	407	408
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci							
ogółem	%	9,8	11,3	10,9	12,3	11,8	12,5
mężczyźni	%	6,8	9,6	8,9	10,5	10	11,3
kobiety	%	13,2	13,2	13,1	14,3	13,8	13,9

Źródło: Dane GUS

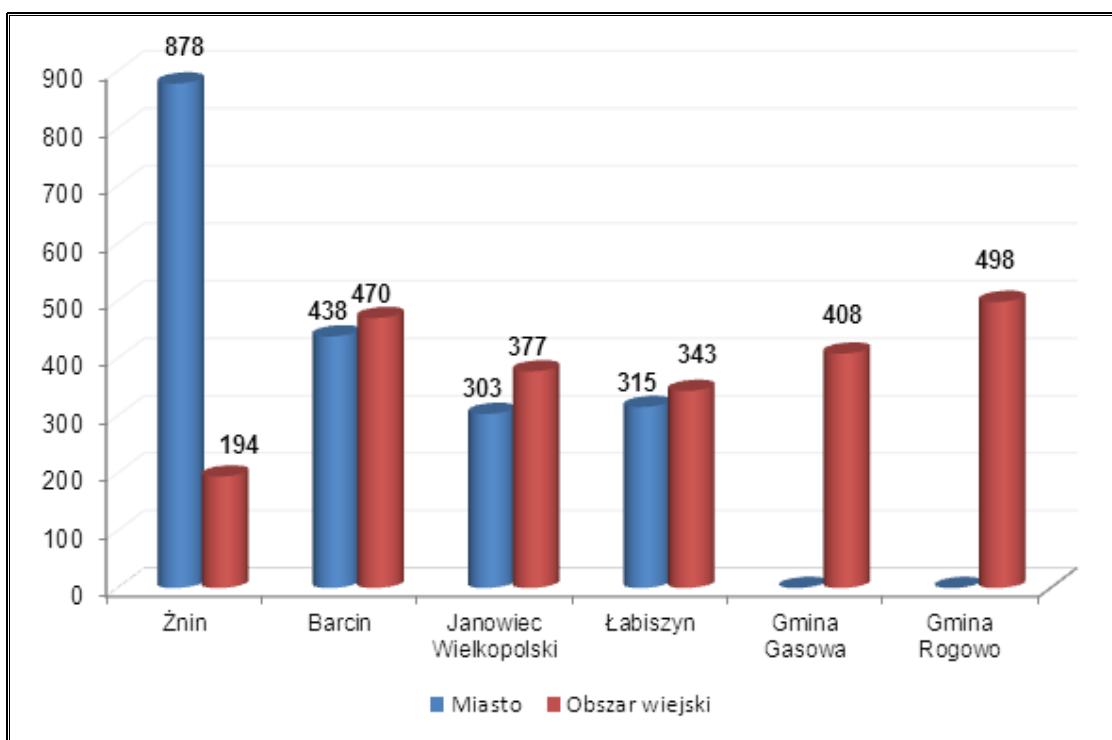
Poniżej przedstawiono strukturę bezrobocia wśród gmin powiatu żnińskiego. Należy zauważyć, że zgodnie z poniższymi danymi w 2014 roku liczba osób bezrobotnych była równa 658 osobom, a zatem nastąpił spadek liczby osób bezrobotnych w porównaniu do roku 2013 o 17,44%.

Tabela 17. Bezrobocie na terenie powiatu żnińskiego (stan na dzień 31.12.2014)

L.p.	Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych		Bezrobotni z prawem do zasiłku	
			Ogółem	Kobiety	Razem	Kobiety
1	Miasto	Żnin	878	488	172	78
	obszar wiejski		794	470	124	50
2	Miasto	Barcin	438	264	93	47
	obszar wiejski		470	282	84	43
3	Miasto	Janowiec Wielkopolski	303	173	65	26
	obszar wiejski		377	233	73	30
4	Miasto	Łabiszyn	315	155	61	23
	obszar wiejski		343	191	56	29
5	Gmina	Gąsawa	408	248	88	44
6	Gmina	Rogowo	498	312	99	53
Ogółem PUP			4 824	2 816	915	423
Zamieszkali na wsi w PUP			2 890	1 736	524	249

Źródło: Informacja za rok 2014 <http://www.pup-znin.home.pl/>

Wykres 5. Struktura bezrobocia wśród gmin powiatu żnińskiego (stan na dzień 31.12.2014r.)

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 18. Bezrobocie na terenie Gminy Łabiszyn w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób bezrobotnych OGÓŁEM:	704	693	783	751	797	658
- kobiet	386	388	424	407	408	346
- mężczyzn	318	305	359	344	389	312
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	189	164	208	177	167	117
Liczba bezrobotnych absolwentów	40	36	43	40	41	23
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	17	9	15	11	14	14

Źródło: Dane PUP w Żninie

Bezrobotni zamieszkujący Gminę Łabiszyn w 2014 roku stanowili 13,64% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żninie. Analizując strukturę bezrobocia, należy zauważyć, że w 2014 roku:

- większość, czyli 52,58% bezrobotnych w Gminie Łabiszyn stanowiły kobiety;
- bezrobotni z prawem do zasiłku stanowili 17,78% ogółu bezrobotnych na terenie Gminy, z czego 52 kobiety miały prawo do zasiłku;
- w 2014 roku bezrobotni absolwenci stanowili 3,5% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych;
- niewielki odsetek osób bezrobotnych stanowiły osoby niepełnosprawne – 2,1%.

Osoby bezrobotne są drugą pod względem liczebności grupą beneficjentów pomocy społecznej w Łabiszynie. W ramach działań wspomagających osoby bezrobotne, MOPS organizuje projekty ze środków unijnych, współpracuje z PUP i organizacjami społecznymi o zbieżnym profilu działania.

3.2.3. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata, który wiąże się z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, psychicznych bądź umysłowych. Z niepełnosprawnością fizyczną często wiąże się tzw. niepełnosprawność społeczna, czyli niezdolność do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. Do tej grupy zaliczamy alkoholików, narkomanów i byłych więźniów. Osoby niepełnosprawne spotykają się na co dzień z wieloma barierami, takimi jak bezrobocie, bariery architektoniczne i komunikacyjne, utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji oraz izolacją społeczną.

Na terenie Gminy Łabiszyn istnieją budynki użyteczności publicznej dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, jednak nadal potrzebne są działania i inwestycje mające na celu zniesienie barier architektonicznych. Istotnym ograniczeniem jest niedostosowanie obiektów handlowych i usługowych oraz brak sygnalizacji świetlnej dostosowanej do potrzeb osób niewidomych.

Tabela 19. Struktura osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Łabiszyn

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób niepełnosprawnych, w tym:	225	225	224	225	226	225
- kobiety	147	147	148	149	149	148
- mężczyźni	78	78	76	76	77	77
Liczba niepełnosprawnych wg rodzaju niepełnosprawności:						
- z niepełnosprawnością natury organicznej,	35	35	34	35	35	34
- z niepełnosprawnością intelektualną	28	28	28	28	28	28
- z upośledzeniami lokomocyjnymi	12	12	12	12	13	13
- z upośledzeniami widzenia	16	16	16	16	16	16
- z upośledzeniami w zakresie komunikowania się (mowa, pismo)	24	24	24	24	24	24
- z wadami skrytymi	50	50	50	50	50	50
- z upośledzeniami związanymi z procesami starzenia się	60	60	60	60	60	60

Źródło: Dane MOPS w Łabiszynie

Powyższa tabela przedstawia strukturę osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Łabiszyn. Większość osób niepełnosprawnych stanowiły kobiety – 65,8% ogółu osób niepełnosprawnych. Według rodzaju niepełnosprawności największy udział miały osoby z upośledzeniami związanymi z procesami starzenia się – 26,7%, a najmniejszy osoby z upośledzeniami lokomocyjnymi – 5,8%.

Zgodnie z danymi MOPS w Łabiszynie, niepełnosprawni tworzą czwartą pod względem liczebności grupę beneficjentów pomocy społecznej. W latach 2009 – 2014 liczba rodzin objętych pomocą MOPS z powodu niepełnosprawności wzrosła o 15,17% i w 2014 roku wyniosła 106 rodzin (liczba osób w rodzinach – 229).

Tabela 20. Liczba osób objętych pomocą MOPS w Łabiszynie z powodu niepełnosprawności

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin	92	81	112	99	110	106
Liczba osób w tych rodzinach	236	203	240	247	275	229

Źródło: Dane MOPS w Łabiszynie

3.2.4. Uzależnienia

ALKOHOLIZM

Alkoholizm jest zaburzeniem polegającym na utracie kontroli nad ilością spożywanego alkoholu. Nadużywanie alkoholu jest ważnym problemem społecznym, który często prowadzi do wzrostu przestępczości i przemocy w rodzinie, ale także do innych zakłóceń życia rodzinnego. Efektem tego uzależnienia może być także izolacja społeczna, problemy finansowe i problemy z prawem. Problem ten dotyka coraz większą grupę ludzi, również młodzież i dzieci w wieku szkolnym. Przeciwdziałanie temu zjawisku musi opierać się na długofalowych i wielokierunkowych działaniach.

Na terenie Gminy Łabiszyn realizatorami działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych są następujące jednostki:

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Komisja stanowi zespół specjalistów oraz odpowiednio przeszkolonych osób, reprezentujących różne specjalności i zawody niezbędne, aby skutecznie i kompleksowo zajmować się szeroko rozumianą profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, a także innych uzależnień oraz interwencją i pomocą rodzinom, w których dochodzi do przemocy. Jej podstawowym celem jest budowanie systemu pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin. Cel ten ma zostać osiągnięty w szczególności przez szeroko rozumianą profilaktykę wśród dzieci i młodzieży. Tak więc priorytetem działania Komisji stała się profilaktyka i zapobieganie powstawaniu problemom związanym z uzależnieniami, poprzez zmniejszenie ich rozmiarów. Ważnym

obszarem działania jest także budowanie systemu pomocy dla osób dotkniętych uzależnieniem alkoholowym i ich rodzin oraz wyeliminowanie ryzykownych zachowań wśród dzieci i młodzieży. Ponadto Komisja:

- podejmuje zintegrowane działania z instytucjami, jednostkami, stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi w celu zwiększenia efektywności pomocy wobec całej rodziny z problemem alkoholowym lub narkomanią,
- opiniuje i wydaje postanowienia do złożonych wniosków o wydanie pozwoleń na sprzedaż lub sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, pod względem zgodności limitu i lokalizacji punktu sprzedaży z Uchwałą Rady Miejskiej w Łabiszynie,
- kontroluje, na podstawie upoważnienia wydanego przez Burmistrza Łabiszyna, przestrzeganie zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,
- występuje do sądu w charakterze oskarżyciela publicznego oraz podejmuje interwencje w przypadku sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym czy w przypadku złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych.

2. Punkt Konsultacyjny mieszczący się w Łabiszyńskim Domu Kultury – znajduje się w Łabiszyńskim Domu Kultury przy ul. Parkowej I w Łabiszynie. Konsultanci pełnią dyżury w punkcie dwa razy w tygodniu w godzinach popołudniowych. Z punktu korzystają osoby zgłaszające się dobrowolnie, ale także kierowane przez Gminną Komisję oraz z nakazu kuratorów lub postanowienia Sądu Rejonowego. Punkt Konsultacyjny kontaktuje się z osobą uzależnioną lub współuzależnioną, aby zdiagnozować problemy całej rodziny z jednoczesnym zaplanowaniem wsparcia i pomocy dla wszystkich jej członków, tak dorosłych jak i dzieci. Dodatkowo prowadzi rozmowy motywujące i wspierające pozwalają na wstępne rozpoznanie problemu uzależnienia, czy współuzależnienia. W swoim zakresie ma również udzielanie pomocy w przypadku występowania przemocy oraz pomoc merytoryczną, np. redagowanie wniosków o leczenie odwykowe, wniosków do prokuratury, pozwów o alimentację.

3. Grupa Anonimowych Alkoholików „KROKUS” w Łabiszynie - jej członkowie obecnie spotykają się w lokalu w Łabiszyńskim Domu Kultury przy ul. Parkowej 1 w Łabiszynie. Spotkania odbywają się regularnie w każdy poniedziałek o godz. 1700. Ponadto w ostatni poniedziałek miesiąca prowadzone są otwarte mitingi, w których mogą brać udział wszyscy zainteresowani problemem alkoholizmu. We wszystkich zajęciach uczestniczą również rodziny członków AA. Każdy uczestnik grupy ma możliwość swobodnego wypowiedzania się i dzielenia własnymi odczuciami. Równocześnie przestrzega się zakazu krytykowania czy oceniania wypowiedzi innych.

4. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Dodatkowo działania w ramach przeciwdziałania uzależnieniu alkoholowemu podejmują MOPS, szkoły i placówki oświatowe oraz parafie.

„Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii” na rok 2015 został przyjęty uchwałą Nr 111/32/14 Rady Miejskiej w Łabiszynie z dnia 29 grudnia 2014 roku. Program ma na celu rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, a także określenie zasad działania w przypadkach nadużywania alkoholu i narkotyków. W konsekwencji powyższy dokument ma przeciwdziałać negatywnym skutkom nadużywania alkoholu i narkotyków oraz wskazywać na właściwe działania profilaktyczne. Celami Programu są:

- Profilaktyka pierwszorzędowa, czyli działania mające na celu promocję zdrowia oraz przedłużenie życia człowieka z jednej strony, a z drugiej strony zapobieganie pojawieniu się problemów związanych z używaniem i nadużywaniem alkoholu i narkotyków. Szczególnie istotna jest wczesna profilaktyka i promocja zdrowia wśród dzieci i młodzieży.
- Profilaktyka drugorzędowa mająca na celu ujawnienie osób o najwyższym ryzyku uzależnienia się od alkoholu oraz udzielenie tym osobom pomocy w minimalizacji tego ryzyka, a więc zapobieganie używania zaleźnego.
- Profilaktyka trzeciorzędowa zawierająca aspekt leczniczo - rehabilitacyjny uzależnienia, rozumiana jest jako interwencja po wystąpieniu uzależnienia alkoholowego i narkomanii. Ma na celu przeciwdziałanie pogłębiania się procesu chorobowego oraz umożliwienie osobie leczącej się powrotu do społeczeństwa.

Do priorytetów Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii zalicza się:

- dostarczanie pozytywnych wzorców spędzania czasu i rozwijania aspiracji życiowych,
- kształtowanie postaw prozdrowotnych,
- zachęcanie lokalnych grup społecznych do wyrażania poglądów oraz uczestniczenia w działaniach dotyczących promocji i ochrony zdrowia, szczególnie w aspekcie uzależnień,
- popieranie lokalnych grup społecznych, które chcą być aktywniejsze w profilaktyce uzależnień poprzez wspieranie, doradzanie, informowanie.

NARKOMANIA

Terminem narkomania określa się stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale także stosowanie wszelkich środków wywołujących euforię odurzającą. Nawykowe odurzanie się narkotykami staje się zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na skutek przyjmowania różnych substancji) i dla mienia społeczeństwa (rozboje, rabunki, kradzieże popełnione w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego).

Realizatorami działań z zakresu przeciwdziałania narkomanii na terenie Gminy Łabiszyn są następujące jednostki:

1. **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej** obejmuje pomocą socjalną rodziny, mające m.in. problemy z narkotykami.
2. **Posterunek Policji w Łabiszynie**, która prowadzi postępowania dotyczące m.in. narkotyków.
3. **Szkoły i placówki oświatowo-wychowawcze** - w oparciu o środki z budżetu Gminy, w szkołach podstawowych i w gimnazjach, realizowane są programy profilaktyczno-wychowawcze z zakresu przeciwdziałania narkomanii. Każda szkoła realizuje ponadto szkolny program profilaktyczno - wychowawczy, zawierający m.in. działania informacyjno - edukacyjne z zakresu profilaktyki uzależnień. Organizowane są imprezy, łączące występy artystyczne i koncerty z działaniami edukacyjno – informacyjnymi o tematyce profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łabiszynie, w 2014 roku pomocą objęto jedną osobę borykającą się z problemem narkomanii. W związku z tym należy wnioskować, że na terenie Gminy Łabiszyn problem narkomanii ma znaczenie marginalne, jednak w razie potrzeby MOPS pomaga w znalezieniu odpowiedniego ośrodka, gdzie osoba uzależniona będzie mogła poddać się leczeniu.

Tabela 21. Liczba osób objętych pomocą MOPS w Łabiszynie z powodu narkomanii

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin	0	0	0	0	0	1
Liczba osób w tych rodzinach	0	0	0	0	0	1

Źródło: MOPS w Łabiszynie

INNE UZALEŻNIENIA

Wśród uzależnień możemy wyróżnić także:

- **uzależnienie od dopalaczy**, które młodzież może zakupić przez Internet. Dopalacze mają działanie psychoaktywne, wywołują w organizmie określone stany – odurzenia, pobudzenia, euforii, halucynacje. Negatywne skutki stosowania dopalaczy obejmują: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, zawał serca, udar mózgu, stany agresji, które mogą zakończyć się próbą samobójstwa lub zabójstwa, śpiączką, niewydolnością nerek, wątroby.
- **uzależnienie od komputera i gier komputerowych**, które najczęściej dotyczy dzieci i młodzieży, powoduje, że osoby uzależnione często nie potrafią odróżnić rzeczywistości od fikcji. Do negatywnych skutków zaliczamy również: stopniowy zanik więzi rodzinnych, utrudniony rozwój intelektualny, osłabioną siłę woli, osobowość i wrażliwość moralną oraz zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych.
- **uzależnienie od hazardu**, polega na częstym, powtarzającym się uprawianiu hazardu, który zaczyna kontrolować życie chorego i prowadzi do zaniedbania jego społecznych, zawodowych i rodzinnych zobowiązań. W miarę postępowania choroby zwiększa się izolacja społeczna. Pojawia się poczucie winy i wstydu, a chory zaczyna ukrywać swoje uzależnienie. Gracz czuje konieczność natychmiastowego zaspokajania własnych potrzeb, co może prowadzić do aktów przemocy i przestępstw dokonywanych w celu zdobycia środków do gry.

Aktualnie system pomocy osobom uzależnionym na terenie Gminy Łabiszyn oparty jest głównie na działaniach MOPS, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkcie Konsultacyjnym, Grupie Anonimowych Alkoholików „KROKUS” w Łabiszynie oraz szkołach funkcjonujących na terenie Gminy. Prócz tego mieszkańcy Gminy Łabiszyn mogą szukać pomocy w pobliskich placówkach takich jak:

1) Problemy związane z używaniem narkotyków:

- Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii, Bydgoszcz, ul. Gajowa 43, Poradnia Profilaktyki i Pomocy Rodzinie PTZN;
- MONAR, ul. Boh. Kragujewca 11, Bydgoszcz;
- Punkt konsultacyjny dla młodzieży przy Nakielskim Klubie Abstynenta w Nakle nad Notecią ul. Ks. P. Skargi 2;

2) Problemy związane z używaniem alkoholu i narkotyków:

- Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki „BORPA”, 85-843 Bydgoszcz, ul. Przodowników Pracy 12, Filia Fordon, ul. Janiny Porazińskiej 9;

- Punkt Konsultacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy Domowej ul. Przemysłowa 5, 86-061 Brzoza;
- Wojewódzka Przychodnia Zdrowia Psychicznego Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia ul. Dworcowa 67, 85-009 Bydgoszcz;

3) Problemy związane z przemocą w rodzinie i uzależnieniami, pomoc socjalna i prawna:

- MEDAR (Centrum Pomocy Rodzinie), ul. E. Gierczak 8, Bydgoszcz Fordon,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Szpitalna 32, Żnin
- Ogólnopolski Telefon Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie "Niebieska Linia" 801-12-00-02;
- Stowarzyszenie "Bezpieczeństwo Dziecka" ul. M. Skłodowskiej - Curie 56A, 85-088 Bydgoszcz

4) Poradnictwo psychologiczne i psychiatryczne dla osób dorosłych i dzieci /także terapia/ z zaburzeniami zachowania i problemami wychowawczymi, problemami osobistymi, depresją, chorobami natury psychicznej:

- Wojewódzka Przychodnia Zdrowia Psychicznego ul. Sułkowskiego 58A, 85-634 Bydgoszcz:
 - Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dorosłych;
 - Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży;
 - Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia;
 - Poradnia Logopedyczna;
- NZOZ Poradnia Zdrowia Psychicznego "Stawowa", Bydgoszcz, ul. Stawowa 1;
- Poradnia Zdrowia Psychicznego : Bydgoszcz, ul. Kopernika 14;
- Szpital Uniwersytecki nr 1 im. dr. A. Jurasza, Katedra i Klinika Psychiatrii Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera Oddział Dzienny Psychiatryczny dla Dzieci ul. Kurpińskiego 19, Bydgoszcz;
- Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci, Młodzieży i Dorosłych przy Szpitalu Uniwersyteckim im. dr. A. Jurasza Bydgoszcz, ul. M. Skłodowskiej – Curie 9, Bydgoszcz;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, 88-400 Żnin, ul. Browarowa 14;
- „Diamed” Poradnia Zdrowia Psychicznego dla dzieci, młodzieży i dorosłych ul. Żuławy 9, Gniezno.

3.2.5. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się na podstawie tzw. kryterium dochodowego. Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Wśród powodów ubóstwa wyróżniamy między innymi bezrobocie, uzależnienia i niechęć do podejmowania stałej pracy.

Ośrodek Pomocy Społecznej zobowiązany jest udzielić wsparcia osobom żyjącym na poziomie minimum socjalnego.

Na przestrzeni lat 2009 – 2014 liczba osób objętych pomocą społeczną na terenie Gminy Łabiszyn, które spełniały kryterium do uzyskania pomocy z powodu ubóstwa wahała się. Ostatecznie jednak w 2014 roku była o 6,89% wyższa niż w roku bazowym. Należy zaznaczyć, że osoby dotknięte ubóstwem były najliczniejszą grupą beneficjentów pomocy MOPS w 2014 roku.

Tabela 22. Liczba osób objętych pomocą MOPS w Łabiszynie, które spełniły kryterium do uzyskania pomocy

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin	450	405	480	480	520	481
Liczba osób w tych rodzinach	1 466	1 296	1 584	1 584	1 556	1 182

Źródło: MOPS w Łabiszynie

3.2.6. Bezdomność

Za osobę bezdomną uważa się osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Poniższa tabela przedstawia stan bezdomności na terenie Gminy Łabiszyn w latach 2009-2014. W roku 2014 liczba osób bezdomnych była równa 4 osobom, z czego dwie osoby były osobami niepełnosprawnymi. Wśród osób bezdomnych nie było żadnej kobiety.

Tabela 23. Liczba osób bezdomnych na terenie Gminy Łabiszyn w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób bezdomnych, w tym:	4	5	3	5	6	4
- mężczyźni	4	5	3	5	6	4
- niepełnosprawni	1	1	1	2	3	2

Źródło: MOPS w Łabiszynie

3.2.7. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można najogólniej określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody. Do najczęstszych przyczyn przemocy należą: alkoholizm, konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, rozwody, upadek dobrych obyczajów w rodzinach. Ofiarami przemocy są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni. Wśród rodzajów przemocy, oprócz przemocy fizycznej, mamy do czynienia z przemocą psychiczną.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem występującym dużo częściej, niż mówią o tym oficjalne statystyki. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego związane z tym zjawiskiem są nastawione na zwiększenie pomocy ofiarom przemocy. Wpływ na wykrywalność będzie miała między innymi większa świadomość mieszkańców Gminy co do możliwości i sposobów reagowania na przemoc oraz większa wiedza na temat zjawiska, która wpłynie na zmianę stereotypów, ukształtowanie wrażliwości społecznej oraz umiejętność rozpoznawania sytuacji przemocy w rodzinie. Nie bez znaczenia jest dostępność i oferta usług specjalistycznych dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie.

Przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Łabiszyn zajmują się:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łabiszynie;
- 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 3) Posterunek Policji w Łabiszynie;
- 4) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łabiszynie;
- 5) Urząd Miejski w Łabiszynie;
- 6) Placówki oświatowe (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, zespół szkół ponadgimnazjalnych).

Zespół Interdyscyplinarny został powołany uchwałą Rady Miejskiej w Łabiszynie z dnia 13 lipca 2011 roku. Zespół jest grupą specjalistów podejmująca działania mające na celu udzielenia pomocy osobom lub całym rodzinom znajdującym się w kryzysie i dotkniętym problemem bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych, przemocy domowej, demoralizacji nieletnich oraz zaniedbania obowiązków rodzicielskich. W jego skład wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia oraz organizacji pozarządowych. Ponadto, w skład zespołu mogą wchodzić prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Zadaniem zespołu

interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań specjalistów oraz podmiotów, które wchodzi w jego skład w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Na terenie Gminy Łabiszyn obowiązuje **Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Łabiszyn w latach 2011-2015**, celem tego programu jest systematyczne zmniejszanie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Łabiszyn oraz stworzenie efektywnie funkcjonującego systemu pomocy ofiarom przemocy domowej. Dodatkowo w ramach Programu realizowane są cele szczegółowe, skoncentrowane w następujących obszarach:

- systematyczne pogłębianie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie (systematyczna edukacja społeczności poprzez zakup broszur, zamieszczanie w lokalnej prasie i gablotach informacji, gdzie można uzyskać fachową pomoc itd.);
- zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do różnych grup odbiorców (min. edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie konsekwencji wynikających ze stosowania przemocy w rodzinie);
- podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników służb zajmujących się problemem przemocy w rodzinie poprzez przeprowadzanie specjalistycznych szkoleń dla pracowników socjalnych, funkcjonariuszy policji, pracowników służby zdrowia, oświaty, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych itd.;
- połączenie i koordynowanie działań lokalnych tj. sektora publicznego, organizacji i podmiotów zajmujących się problemem przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez powołanie zespołu interdyscyplinarnego;
- działania zmierzające do zmiany postaw i zachowań mieszkańców Gminy Łabiszyn wobec zjawiska przemocy;
- zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy psychologicznej, prawnej, terapeutycznej i socjalnej dla ofiar przemocy w rodzinie;
- promowanie wartości rodziny i wychowania bez przemocy.

Powyższe cele są realizowane poprzez działania profilaktyczne, interwencyjne, wspierająco-terapeutyczne,

3.2.8. Przestępczość

O bezpieczeństwo na terenie Gminy Łabiszyn dbają funkcjonariusze Posterunku Policji w Łabiszynie. Na przestrzeni lat 2011-2014 liczba interwencji domowych zmniejszyła się o prawie 26% i w 2014 roku wyniosła 189 interwencji domowych.

W analizowanym okresie:

- liczba ofiar przemocy domowej zmniejszyła się o 11,5%;
- liczba sprawców przemocy domowej na przestrzeni analizowanych lat wahała się, jednak ostatecznie w 2014 roku była o 4,2% wyższa niż w roku 2009;
- w porównaniu do 2009 roku, w roku 2014 zwiększyła się liczba sporządzonych Niebieskich Kart – wzrost o 4,2%;
- w stosunku do roku 2009 o 73% wzrosła liczba kradzieży rzeczy obcej;
- na przestrzeni analizowanych lat ponad trzykrotnie wzrosła liczba kradzieży z włamaniem, wzrosła również liczba przestępstw w wyniku których, doszło do uszczerbku na zdrowiu;
- na terenie Gminy sporadycznie dochodziło również do bójek, pobic i rozbojów.

Tabela 24. Bezpieczeństwo publiczne na terenie Gminy Łabiszyn

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba ofiar przemocy domowej, w tym:	61	46	89	53	26	54
- kobiety	51	38	60	30	20	44
- mężczyźni	8	6	12	6	5	5
- dzieci	2	2	17	17	1	5
Liczba sprawców przemocy domowej, w tym:	48	36	58	30	25	50
- kobiety	0	1	3	2	3	4
- mężczyźni	48	35	55	28	22	46
- dzieci	0	0	0	0	0	0
Liczba interwencji domowych, w tym:	Brak danych	Brak danych	255	221	202	189
- dotyczących przemocy w rodzinie	48	36	56	30	25	55
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	48	36	56	30	25	50
Liczba przestępstw, w tym:						
- kradzież rzeczy obcej	27	43	23	24	79	100
- kradzież z włamaniem	15	16	12	8	37	54
- rozboje	0	3	2	6	1	2
- bójki i pobicia	2	4	3	6	8	5
- uszczerbek na zdrowiu	4	3	3	6	9	9

Źródło: MOPS w Łabiszynie

3.2.9. Osoby starsze

Starość i starzenie się – to pojęcia, które nie zostały jeszcze jednoznacznie zdefiniowane, zarówno przez nauki biologiczne jak i społeczne. Pierwsze z tych pojęć traktowane jest jako zjawisko, faza życiowa, drugie natomiast jest procesem.

Za podstawowe cechy starości uważa się: znaczny spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym, psychospołecznym, postępujące ograniczenie ruchowe i samodzielności życiowej, stopniowe nasilenie się zależności od otoczenia.

Najważniejszymi problemami osób starszych są: samotność, choroba, inwalidztwo, życie w ubóstwie i poczucie nieprzydatności. Wszechobecny „kult młodości” prowadzi do marginalizacji osób starszych jako zbiorowości i stopniowego eliminowania ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego.

Według danych epidemiologicznych, ok. 95% Polaków starzeje się w sposób niefizjologiczny, wraz z wiekiem pojawia się niedołężność, niedowidzenie, głuchota, otępienie, niesprawność ruchowa.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 r. ż. – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 r. ż. – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 r. ż. i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Z danych GUS wynika, że w 2013 roku na terenie Gminy Łabiszyn mieszkało 1 755 osób starszych, z czego większość – około 56% stanowiły kobiety.

Tabela 25. Osoby starsze na terenie Gminy Łabiszyn w 2013 r.

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
60-64 lata	680	321	359
65-69 lat	403	204	199
70-74 lata	233	99	134
75-79 lat	188	73	115
80-84 lata	139	44	95
Powyżej 85	112	36	76
Razem	1755	777	978

Źródło: Dane GUS

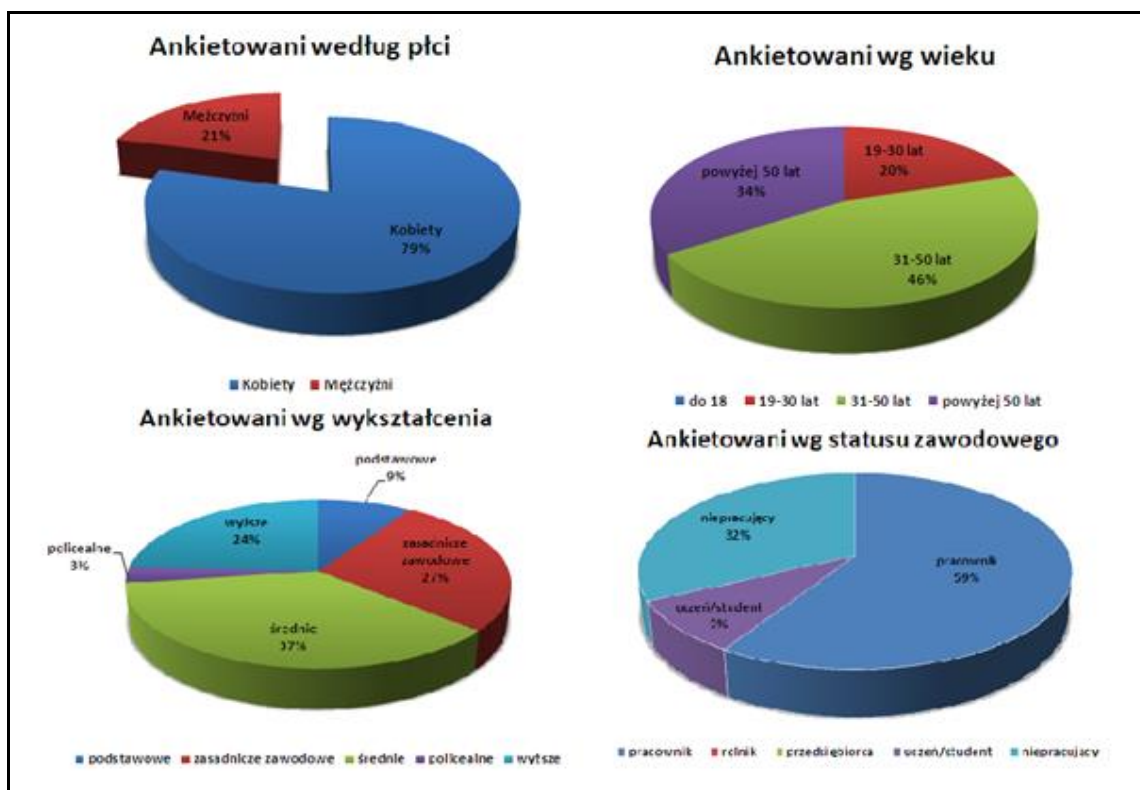
Zmiany społeczne, które zaszły w ostatnich latach: osłabienie więzi rodzinnych i brak zainteresowania rodziny losami osób starszych oraz osłabienie więzi sąsiedzkich – większość ludzi nie zna swoich sąsiadów lub nie utrzymuje z nimi bliższych kontaktów, prowadzą do wykluczenia i wzrostu zjawiska osamotnienia osób starszych. Część seniorów w Gminie Łabiszyn boryka się z problemem samotności.

3.3. Wyniki badania ankietowego

W kwietniu 2015 r. przeprowadzono ankietę wśród mieszkańców Gminy Łabiszyn w celu zdiagnozowania problemów społecznych Gminy.

Ankieta składała się z 12 pytań zamkniętych oraz 1 pytania otwartego, dotyczących sfery społecznej, w których poproszono ankietowanych o wyrażenie opinii na temat sytuacji społecznej mieszkańców Gminy. Pytania dotyczyły następujących obszarów: ubóstwa, niepełnosprawności, dostępu do służby zdrowia, osób starszych, uzależnień oraz przemocy domowej.

Udział w ankiecie wzięły 33 osoby. Charakterystykę osób ankietowanych przedstawiono poniżej, natomiast wyniki ankiety dotyczące pytań otwartych i zamkniętych stanowią **Załącznik 1** do niniejszej Strategii.

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najprostszych i najczęściej stosowanych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse), **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** - to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** - to wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.
- **MOCNE STRONY** - to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).
- **SŁABE STRONY** - to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono dwie tabele analizy SWOT. W jednej prezentowane są mocne i słabe strony gminy, w drugiej zaś szanse i zagrożenia. Z uwagi na materię opracowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabelach ograniczono do sfer mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 26. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• zapewniony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej i stomatologicznej; • duża liczba placówek oświatowych na poziomie podstawowym i gimnazjalnym działających na terenie Gminy, a także szkoły średnie prowadzone przez Powiat; • dostęp do opieki przedszkolnej; • duża liczba placówek sportowych i klubów, które wpływają na rozwój sportowy dzieci, młodzieży oraz dorosłych; • działalność Łabiszyńskiego Domu Kultury, Biblioteki Publicznej, które wpływają na integrację i organizację czasu wolnego mieszkańców Gminy; • ciekawa oferta spędzania wolnego czasu organizowana przez Gminę i organizacje pozarządowe; • kompetentne i sprawne działanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łabiszynie; • działalność pozostałych organów wsparcia, tj. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktu Konsultacyjnego, Grupy Anonimowych Alkoholików „KROKUS”; • działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie Gminy na rzecz lokalnej społeczności; • pomoc dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków; • wzrost liczby mieszkańców Gminy Łabiszyn, posiadających wykształcenie wyższe; • dodatni przyrost naturalny w ostatnich latach; • rozwój przedsiębiorczości na terenie Gminy wyrażony wzrostem liczby podmiotów gospodarczych.	• rosnąca liczba osób dotkniętych ubóstwem; • niedostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy; • starzenie się społeczeństwa; • duży odsetek bezrobotnych wśród beneficjentów MOPS; • brak dostępu do leczenia szpitalnego na terenie Gminy; • występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług; • duży udział osób dotkniętych problemem niepełnosprawności i długotrwale lub ciężko chorych wśród beneficjentów MOPS; • rosnący udział osób dotkniętych alkoholizmem wśród beneficjentów MOPS; • występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych.
Szanse	Zagrożenia
• utrzymanie się pozytywnych trendów dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; • dotacje z Unii Europejskiej przyznawane w ramach funduszy pomocowych; • utrzymanie się pozytywnych trendów dotyczących migracji oraz wzrost liczby urodzeń spowodowanych prorodziną polityką państwa; • efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej, koordynacja tych działań.	• starzenie się społeczeństwa; • konkurencja pomiędzy gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizację inwestycji; • rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych; • nierównomierny rozwój poszczególnych miejscowości; • bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych.

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z tabeli analizy SWOT, wiele zagrożeń dla rozwoju Gminy Łabiszyn dotyczy szeroko rozumianej polityki społecznej. Zjawiska takie jak bezrobocie i ubóstwo z jednej strony są wynikiem określonych procesów społeczno - gospodarczych, z drugiej zaś same potrafią generować nowe problemy w postaci uzależnień czy przemocy w rodzinie. Ich rozwiązanie wymaga kompleksowego podejścia do zastanej rzeczywistości, ze szczególnym uwzględnieniem osób, które zagrożone są wykluczeniem społecznym. Jak pokazują dotychczasowe doświadczenia łatwo stać się beneficjentem systemu pomocy społecznej, o wiele trudniej jednak powrócić na drogę samodzielności i odpowiedzialności za byt własny i losy rodziny. Dlatego też w proponowanych działaniach położono duży nacisk na profilaktykę, działania edukacyjne i terapeutyczne.

4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza zawiera informacje o potrzebach, problemach i zasobach danej społeczności lokalnej, które:

- wynikają z analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach (z diagnozy sytuacji społecznej),
- uwzględniają tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w jakim będzie realizowana Strategia, czyli lat 2015-2020.

4.1. Prognoza demograficzna¹

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie liczby urodzeń i zgonów na terenie Gminy Łabiszyn w latach 2008-2013 przedstawionych przez GUS prognozuje się, że w latach 2015-2020 zarówno liczba urodzeń żywych, jak i liczba zgonów przyjmie trend rosnący. Tym samym, przyrost naturalny na obszarze Gminy Łabiszyn będzie dodatni i rosnący.

Tabela 27. Prognoza przyrostu naturalnego w Gminie Łabiszyn do 2020 roku

Lata	urodzenia	zgony	przyrost naturalny
2015	111	77	35
2016	112	77	35
2017	113	77	35
2018	113	78	36
2019	114	78	36
2020	115	78	36

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Zgodnie z prognozą do 2020 roku, saldo migracji na pobyt stały w Gminie przyjmie trend rosnący. Ponadto prognozuje się, że do 2020 roku saldo migracji będzie przyjmować wysokie wartości dodatnie.

¹ Prognoza demograficzna została opracowana w oparciu o dane demograficzne w latach 2008-2013 właściwe dla Gminy Łabiszyn przedstawione przez GUS

Tabela 28. Prognoza salda migracji w Gminie Łabiszyn do 2020 roku

Lata	napływ	odpływ	saldo migracji
2015	163	113	49
2016	169	114	55
2017	176	114	62
2018	183	115	68
2019	191	116	75
2020	199	116	82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

PROGNOZA LUDNOŚCI

Na podstawie prognozy salda migracji i przyrostu naturalnego przyjęto prognozę liczby mieszkańców Gminy Łabiszyn w latach 2015 - 2020. Prognozuje się systematyczny wzrost liczby mieszkańców Gminy w kolejnych latach.

Tabela 29. Prognoza liczby ludności Gminy Łabiszyn

Lata	przyrost naturalny	saldo migracji	liczba mieszkańców Gminy Łabiszyn
2015	35	49	10 033
2016	35	55	10 123
2017	35	62	10 220
2018	36	68	10 324
2019	36	75	10 435
2020	36	82	10 554

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

PROGNOZA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

Struktura ludności według wieku będzie ulegać dynamicznym zmianom, praktycznie w całym prognozowanym okresie. Zmiany te są przede wszystkim konsekwencją demograficznego „falowania”, tj. pojawiania się na przemian wyżów i niżów demograficznych, których efekty nakładają się na siebie z różną siłą w różnych okresach, powodując bardziej widoczne zmiany w procesach dzietności i umieralności, natomiast w mniejszym stopniu oddziałują na tę strukturę zmiany w rozmiarach migracji zagranicznych definitywnych, czyli migracji na pobyt stały, a szczególnie emigracji.

Tabela 30. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Gminy Łabiszyn do 2020 roku

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	10 033	10 123	10 220	10 324	10 435	10 554
0-4	556	561	566	572	578	585
5-9	586	592	597	603	610	617
10-14	590	595	601	607	613	620
15-19	630	636	642	648	655	663
20-24	771	778	786	794	802	812
25-29	768	775	783	791	799	808
30-34	883	891	900	909	919	929
35-39	800	807	815	823	832	841
40-44	696	702	709	716	724	732
45-49	569	574	580	586	592	599
50-54	642	648	654	661	668	676
55-59	756	763	770	778	787	795
60-64	691	697	704	711	719	727
65-69	410	413	417	421	426	431
70-74	237	239	241	244	246	249
75-79	191	193	195	197	199	201
80-84	141	143	144	145	147	149
85 i więcej	114	115	116	117	118	120
Prognoza ludności wg ekonomicznych grup wieku						
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	1 732	1 748	1 764	1 782	1 801	1 822
Ludność w wieku produkcyjnym	6 517	6 576	6 639	6 706	6 779	6 856
Ludność w wieku poprodukcyjnym	1 784	1 800	1 817	1 836	1 855	1 876

Źródło: Opracowanie własne

Z analizy danych zawartych w tabeli 27 wynika, że w latach 2015-2020 w Gminie Łabiszyn wzrośnie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, co w dłuższej perspektywie wpłynie korzystnie na liczebność grupy w wieku produkcyjnym oraz utrzymanie na obecnym poziomie istniejących placówek szkolnych. Jednocześnie zwiększy się liczba ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, co może świadczyć o starzeniu się społeczeństwa Gminy. Zmiany te będą powodowały zmniejszenie się podaży siły roboczej na lokalnym rynku pracy, wpłyną na system finansów publicznych – wzrosną koszty opieki zdrowotnej i opieki nad ludźmi starszymi oraz będą bodźcem do rozwoju aktywności zawodowej osób w wieku poprodukcyjnym.

PROGNOZA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Wzrost poziomu wykształcenia jest jednym z czynników określających rozwój społeczeństwa. W ciągu dziewięciu lat dzielących spisy powszechne obserwuje się dynamiczne zmiany, które wpłynęły w sposób znaczący na zmianę struktury ludności według poziomu wykształcenia.

Zachowanie trendów dążenia społeczeństwa do podwyższania i uzupełniania wykształcenia pozwala sądzić, że dane dotyczące poziomu wykształcenia z roku na rok będą ulegały poprawie. Zjawisko będzie dotyczyło przede wszystkim osób z wykształceniem średnim, które będą dążyły do uzyskania tytułu licencjata, inżyniera lub magistra, w marginalny sposób osób starszych z wykształceniem podstawowym.

4.2. Prognoza zmian

W rezultacie podjętych działań ujętych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Łabiszyn na lata 2015-2020” przewiduje się wzrost zaufania mieszkańców do instytucji pomocowych, wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców oraz zmniejszenia zasięgu występujących na jego terenie problemów społecznych, które zostały szczegółowo scharakteryzowane w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 31. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy Łabiszyn w wyniku realizacji Strategii rozwiązywania problemów społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezrobocie	– spadek liczby osób bezrobotnych, – wzrost liczby miejsc pracy w wyniku powstawania nowych podmiotów gospodarczych, – poprawa dostępu usług świadczonych przez PUP, – aktywizacja osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym, – zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy, – wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
Niepełnosprawność	– poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej i usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych, – powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych, – podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych i psychologicznych w miejscach publicznych, – wzrost zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe, – zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, – zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
Uzależnienia	– zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami, – łagodzenie skutków społecznych i zawodowych alkoholizmu,

Problem społeczny	Prognoza zmian
	– rozwój sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny.
Ubóstwo	– poprawę warunków życia mieszkańców Gminy, – zapewnienie odpowiednich warunków bytowych osobom i rodzinom potrzebującym, – zwiększenia dostępu do rynku pracy,
Przemoc w rodzinie	– zmniejszenia zjawiska przemocy w rodzinie poprzez budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą, – ochrona ofiar przemocy, – prowadzenie specjalistycznych terapii dla sprawców przemocy, – rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
Przestępczość	– zmniejszenie liczby przestępstw na terenie Gminy, – eliminowanie aktów wandalizmu i chuligaństwa poprzez odpowiednie zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, – zapewnienie bezpieczeństwa w szkołach i w ich otoczeniu, – ochrona ofiar przestępstw, – zwiększenie aktywności służb publicznych w przeciwdziałaniu przestępczości.
Osoby starsze	– poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej dla osób starszych, – wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, – rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.

Źródło: Opracowanie własne

Prognozowane zmiany zostaną osiągnięte poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających dla dobra mieszkańców Gminy w zakresie pomocy społecznej.

W ramach tej współpracy realizowane będą liczne programy pomocowe skierowane do konkretnych grup dotkniętych problemami społecznymi.

5. Cele strategiczne projektowanych zmian

Przeprowadzona diagnoza społeczna, zwłaszcza w zakresie problemów społecznych, a także prognoza zmian w zakresie objętym Strategią, pozwoliły na określenie **celu głównego** Gminy Łabiszyn w zakresie pomocy społecznej, którym jest:

„POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA I AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW GMINY ŁABISZYN ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM ORAZ ICH INTEGRACJA Z POZOSTAŁYMI MIESZKAŃCAMI GMINY.”

Tak sformułowany cel główny obejmuje wszystkie obszary problemowe niniejszej Strategii i adresowany jest do wszystkich obecnych jak i potencjalnych mieszkańców Gminy, których warunki i poziom życia odbiegają od przeciętnego.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników MOPS w Łabiszynie oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, sformułowano następujące priorytetowe obszary:

- I. Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
- II. Osoby niepełnosprawne.
- III. Rodzina.
- IV. Osoby uzależnione i przemoc w rodzinie.
- V. Osoby bezrobotne.
- VI. Osoby starsze.

Dla każdego z ww. obszarów wyznaczono **cel strategiczny**, które ułatwi realizację celu głównego.

Cel strategiczny 1. Pobudzenie do działania i integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Gminy Łabiszyn.

Cel strategiczny 2. Zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym oraz poprawa jakości ich życia.

Cel strategiczny 3. Tworzenie systemu wsparcia rodzin z terenu Gminy Łabiszyn, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.

Cel strategiczny 4. Zahamowanie zjawiska uzależnienia i przemocy w rodzinie oraz łagodzenie ich skutków.

Cel strategiczny 5. Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Łabiszyn.

Cel strategiczny 6. Zapewnienie wsparcia osobom starszym oraz ich aktywizacja.

6. Kierunki niezbędnych działań

Aby móc skutecznie realizować Strategię, konieczne jest wskazanie niezbędnych działań w ramach zdefiniowanych celów strategicznych. Działania te zostały zapisane w postaci celów operacyjnych.

Tabela 32. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Kierunki niezbędnych działań
Cel strategiczny 1. Pobudzenie do działania i integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Gminy Łabiszyn.	1.1. Czynności mające na celu poprawę warunków życia osób i rodzin żyjących w ubóstwie oraz działania na rzecz ograniczenie ilości osób żyjących w ubóstwie. 1.2. Wspieranie osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności oraz mechanizmy zapobiegające zjawisku bezdomności.	✓ Określenie potrzeb i możliwości wsparcia osób i rodzin żyjących w biedzie. ✓ Udzielanie pomocy materialnej rodzinom ubogim. ✓ Współpraca z podmiotami, udzielającymi pomocy rzeczowej osobom potrzebującym. ✓ Kreowanie i realizacja programów na rzecz pomocy osobom żyjącym w ubóstwie. ✓ Wspieranie środowiska lokalnego w aranżowaniu i krzewieniu samopomocowych form wsparcia osób potrzebujących. ✓ Praca socjalna z osobami bezrobotnymi i ich rodzinami. ✓ Kontrolowanie zjawiska bezdomności na terenie Gminy. ✓ Zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych osób bezdomnych i osób zagrożonych bezdomnością. ✓ Zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych w okresie zimowym. ✓ Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych kwalifikacji oraz kompetencji zawodowych i społecznych. ✓ Zapewnienie mieszkań socjalnych dla osób będących w trudnej sytuacji materialnej. ✓ Współpraca z PUP w zakresie organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych również dla osób bezdomnych.
Cel strategiczny 2. Zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym oraz poprawa jakości ich życia.	2.1. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych i ich integracja z otoczeniem.	✓ Organizowanie usług opiekuńczych. ✓ Organizowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej. ✓ Wspieranie instytucji i organizacji aktywizujących osoby niepełnosprawne. ✓ Zapewnienie aktywnego udziału w życiu kulturalno-społecznym Gminy.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŁABISZYN
NA LATA 2015-2020

Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Kierunki niezbędnych działań
		✓ Informowanie o dostępnych formach wsparcia osób niepełnosprawnych. ✓ Wsparcie finansowe i materialne. ✓ Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej. ✓ Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych poprzez szkolenia i zatrudnienie. ✓ Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy osób niepełnosprawnych. ✓ Wsparcie dla utworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej.
Cel strategiczny 3. Tworzenie systemu wsparcia rodzin z terenu Gminy Łabiszyn, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.	3.1. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju oraz właściwego funkcjonowania w środowisku.	✓ Praca socjalna z rodzinami potrzebującymi. ✓ Wsparcie finansowe i materialne dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej. ✓ Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodzin z dysfunkcjami, m.in. dzięki współpracy z asystentem rodziny. ✓ Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju. ✓ Wyrównywanie szans edukacyjnych oraz diagnozowanie potrzeb dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym. ✓ Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży, a także organizowanie wypoczynku letniego i zimowego. ✓ Wsparcie rodzin w pełnieniu ich funkcji wychowawczej. ✓ Wsparcie procesu usamodzielniania się młodzieży znajdującej się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, tj. wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, osób opuszczających pieczę zastępczą, pieczę rodzinną.
Cel strategiczny 4. Zahamowanie zjawiska uzależnienia i przemocy w rodzinie oraz łagodzenie ich skutków.	4.1. Zapobieganie i rozwiązywanie problemów alkoholowych. 4.2. Przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemów wynikających z zażywania narkotyków i innych środków odurzających. 4.3. Zapewnienie wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą domową.	✓ Inicjowanie i realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015. ✓ Działanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. ✓ Zapewnienie doradztwa psychologicznego i różnych form pomocy dla osób uzależnionych oraz rodzin, w których istnieje problem uzależnienia. ✓ Tworzenie grup wsparcia. ✓ Tworzenie i inicjowanie programów profilaktycznych oraz świetlic dla dzieci i młodzieży. ✓ Zapewnianie dzieciom i młodzieży dostępu do atrakcyjnej oferty spędzania czasu

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŁABISZYN
NA LATA 2015-2020

Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Kierunki niezbędnych działań
		wolnego. ✓ Wspieranie działalności instytucji i stowarzyszeń prowadzonej w zakresie rozwiązywania problemu uzależnień. ✓ Organizowanie kampanii informujących o szkodliwości zażywania narkotyków i środków odurzających. ✓ Organizowanie form wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy domowej. ✓ Wspieranie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Łabiszynie. ✓ Uświadamianie i uczulanie społeczeństwa na zjawisko przemocy w rodzinie. ✓ Tworzenie schronienia i grup wsparcia dla ofiar przemocy.
Cel strategiczny 5. Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Łabiszyn.	5.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych. 5.2 Zapewnienie wsparcia osobom dotkniętym bezrobociem. 5.3 Działania na rzecz ograniczanie liczby osób długotrwale bezrobotnych.	✓ Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy. ✓ Działania aktywizujące osoby bezrobotne, współfinansowane ze środków unijnych. ✓ Organizowanie wspólnie z PUP zatrudnienia dla osób długotrwale bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych oraz zapewnienie dostępu do informacji o istniejących formach wsparcia. ✓ Pomoc materialna dla osób długotrwale bezrobotnych i ich rodzin. ✓ Wsparcie osób powracających na rynek pracy (np. poprzez tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, miejsc w przedszkolach, finansowanie opieki nad dziećmi do lat 3, współpracę z przedsiębiorcami).
Cel strategiczny 6. Zapewnienie wsparcia osobom starszym oraz ich aktywizacja.	6.1. Działania zapobiegające wykluczeniu osób starszych. 6.2. Mechanizmy na rzecz poprawy warunków życia osób starszych.	✓ Współpraca z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób starszych. ✓ Działania aktywizujące i integrujące osoby starsze ze środowiskiem. ✓ Współpraca z organizacjami i stowarzyszeniami zrzeszającymi osoby starsze. ✓ Działania wspierające wolontariat na rzecz osób starszych. ✓ Praca socjalna z osobami starszymi. ✓ Wsparcie materialne osób starszych. ✓ Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania seniora. ✓ Tworzenie miejsc dziennego pobytu dla osób starszych. ✓ Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych. ✓ Organizowanie imprez integrujących osoby starsze.

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizacja postanowień Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest obowiązkiem władzy wykonawczej Gminy, a więc Burmistrza Gminy Łabiszyn. Dysponuje on niezbędnym w tym celu aparatem wykonawczym. We wprowadzaniu w życie poszczególnych celów czynnie uczestniczyć będą wszystkie podmioty realizujące zadania Gminy w zakresie pomocy społecznej, natomiast Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łabiszynie będzie koordynatorem realizacji celów wskazanych w Strategii.

Ponadto, w realizacji Strategii można oczekiwać wsparcia i pomocy niżej wymienionych instytucji:

- Punktu Konsultacyjnego w Łabiszynie;
- Grupy Anonimowych Alkoholików „Krokus”;
- Świetlicy Socjoterapeutycznej w Lubostroniu;
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Posterunku Policji w Łabiszynie;
- placówek oświatowych, kulturalnych i sportowych z terenu Gminy Łabiszyn;
- organizacji społecznych i innych instytucji i placówek.

Niniejsza Strategia będzie również wdrażana poprzez realizację gminnych programów i projektów realizowanych przez ww. podmioty i instytucje współdziałające na poziomie Gminy. Do najważniejszych programów i narzędzi służących wdrożeniu Strategii należy zaliczyć:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Łabiszyn w latach 2011-2015;
- programy i projekty związane z przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją zawodową mieszkańców, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Działania określone w niniejszej Strategii mogą być realizowane na różnych poziomach - począwszy od samodzielnej realizacji działania przez MOPS lub inne podmioty, poprzez współpracę partnerską, aż po zlecenie realizacji zadań publicznych podmiotom zewnętrznym w trybie określonym przepisami prawa.

Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego Strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego Strategii.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe „*Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Łabiszyn*” obejmują lata 2015-2020, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób ciągły zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy finansowane z jej dochodów;
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego (PFRON);
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

Realizacja strategii będzie monitorowana w oparciu o założone wskaźniki monitoringu, w tym:

1. w obszarze ludności:
 - przyrost naturalny;
 - saldo migracji;
 - liczba klientów pomocy społecznej;
 - powody korzystania z pomocy;
 - formy udzielanej pomocy.
2. w obszarze rynku pracy:
 - liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.
3. w obszarze edukacji:
 - liczba dzieci w szkołach i przedszkolach;
 - liczba ludności z podziałem na wykształcenie;
 - liczba programów i projektów przyjętych do realizacji;
 - ilość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania zaplanowane w strategii.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z :

- danych statystycznych GUS,
- Urzędu Miejskiego w Łabiszynie,
- placówek oświatowych z terenu gminy,
- Posterunku Policji,
- Powiatowego Urzędu Pracy,
- ze sprawozdań MOPS, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągnięcia celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Monitorowanie realizacji Strategii odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Wskaźnikiem realizacji celów strategicznych będzie nie tylko zmniejszająca się ilość świadczeniobiorców oraz zmniejszanie się strumienia środków na bezpośrednie wsparcie najbardziej potrzebujących, ale przede wszystkim poziom zadowolenia mieszkańców Gminy z jakości życia na terenie Gminy Łabiszyn. Jakość życia na terenie Gminy będzie z kolei weryfikowana na podstawie mierników zawartych w tabeli 33.

Tabela 33. Wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
Cel strategiczny 1. Pobudzenie do działania i integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Gminy Łabiszyn.	1.1. Czynności mające na celu poprawę warunków życia osób i rodzin żyjących w ubóstwie oraz działania na rzecz ograniczenie ilości osób żyjących w ubóstwie.	– liczba rodzin ubogich, którym udzielono wsparcia, – liczba mieszkań socjalnych, – liczba osób, którym przyznano mieszkanie socjalne. – wysokość udzielonego wsparcia finansowego i rzeczowego.
	1.2. Działania na rzecz ograniczanie liczby osób długotrwale bezrobotnych.	– liczba osób objętych aktywnymi formami wsparcia, – liczba przeprowadzonych szkoleń dla osób bezrobotnych, – liczba przekwalifikowanych osób bezrobotnych, – liczba osób bezrobotnych biorących udział w szkoleniach, – liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac społecznie użytecznych, – liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych, – liczba osób bezrobotnych, które znalazły zatrudnienie, – liczba osób bezrobotnych, którym udzielono wsparcia w znalezieniu pracy, – liczba osób, które nabyły nowe kwalifikacje i kompetencje zawodowe.
	1.3. Wspieranie osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności oraz mechanizmy zapobiegające zjawisku bezdomności.	– liczba osób bezdomnych objętych wsparciem, – wysokość udzielonego wsparcia finansowego.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŁABISZYN
NA LATA 2015-2020

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
<u>Cel strategiczny 2.</u> Zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym oraz poprawa jakości ich życia.	2.1. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych i ich integracja z otoczeniem.	– liczba obiektów użyteczności publicznej, w których zniesiono bariery architektoniczne, – liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, – liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, które uzyskały zatrudnienie, – liczba ofert w zakresie dostępu do rehabilitacji skierowanych do osób niepełnosprawnych przez Gminę, – liczba lekarzy udzielających pomocy osobom niepełnosprawnym, – liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w imprezach kulturalnych na terenie Gminy, – liczba imprez kulturalnych, w których udział mogą brać osoby niepełnosprawne, – liczba zgłoszonych wolontariuszy, – liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono pomocy w ramach wolontariatu.
<u>Cel strategiczny 3.</u> Tworzenie systemu wsparcia rodzin z terenu Gminy Łabiszyn, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.	3.1. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju oraz właściwego funkcjonowania w środowisku.	– wysokość świadczeń pieniężnych przyznanych rodzinom, – liczba rodzin korzystających ze wsparcia MOPS, – liczba dzieci i młodzieży objętych programem dożywiania, – liczba dzieci i młodzieży korzystających z wypoczynku zimowego i letniego, – liczba organizowanych zajęć w ramach świetlic socjoterapeutycznych, – liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą MOPS, – liczba rodzin objętych wsparciem w zakresie wzmacniania integracji jej członków.
<u>Cel strategiczny 4.</u> Zahamowanie zjawiska uzależnienia i przemocy w rodzinie oraz łagodzenie ich skutków.	4.1. Zapobieganie i rozwiązywanie problemów alkoholowych.	– liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu problemów alkoholowych, – liczba publikacji, materiałów informacyjnych z zakresu problemów alkoholowych, – liczba instytucji i stowarzyszeń prowadzących działalność w zakresie

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŁABISZYN
NA LATA 2015-2020

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
		rozwiązywania problemów alkoholowych, – liczba wspólnie zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie zwalczania uzależnienia alkoholowego.
	4.2. Przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemów wynikających z zażywania narkotyków i innych środków odurzających.	– liczba punktów wsparcia psychologicznego dla osób uzależnionych, – liczba udzielonych porad psychologicznych, – liczba osób uzależnionych, które skorzystały ze wsparcia punktów doradztwa psychologicznego, – liczba zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych w szkołach, – liczba zorganizowanych zajęć przez organizacje pozarządowe.
	4.3. Zapewnienie wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą domową.	– liczba punktów wsparcia psychologicznego dla osób dotkniętych przemocą domową, – liczba udzielonych porad psychologicznych, – liczba osób, które skorzystały ze wsparcia psychologicznego, – liczba zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie zwalczania przemocy w rodzinie, – liczba instytucji i stowarzyszeń prowadzących działalność w zakresie przeciwdziałania i zwalczania przemocy w rodzinie, – liczba publikacji, materiałów informacyjnych z zakresu problemu przemocy w rodzinie.
Cel strategiczny 5. Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Łabiszyn.	5.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych. 5.2 Zapewnienie wsparcia osobom dotkniętym bezrobociem. 5.3 Działania na rzecz ograniczanie liczby osób długotrwale bezrobotnych.	– liczba osób objętych aktywnymi formami wsparcia, – liczba przeprowadzonych szkoleń dla osób bezrobotnych, – liczba przekwalifikowanych osób bezrobotnych, – liczba osób bezrobotnych biorących udział w szkoleniach, – liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac społecznie użytecznych, – liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych, – liczba osób bezrobotnych, które znalazły zatrudnienie, – liczba osób bezrobotnych, którym udzielono wsparcia w znalezieniu pracy, – liczba osób, które nabyły nowe kwalifikacje i kompetencje zawodowe.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŁABISZYN
NA LATA 2015-2020

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
Cel strategiczny 6. Zapewnienie wsparcia osobom starszym oraz ich aktywizacja	6.1. Działania zapobiegające wykluczeniu osób starszych. 6.2. Mechanizmy na rzecz poprawy warunków życia osób starszych.	– liczba pielęgniarek środowiskowych, – liczba ośrodków oferujących pomoc osobom starszym, – liczba lekarzy udzielających pomocy osobom starszym, – liczba osób starszych, biorących udział w imprezach kulturalnych na terenie Gminy, – liczba zgłoszonych wolontariuszy, – liczba osób starszych, którym udzielono pomocy w ramach wolontariatu.

Źródło: Opracowanie własne

9. Spis tabel

Tabela 1. Liczebność Gminy Łabiszyn z podziałem na płeć	8
Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Łabiszyn w 2013 r.....	9
Tabela 3. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w latach 2008-2013.....	10
Tabela 4. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Łabiszyn	11
Tabela 5. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu żnińskiego.....	12
Tabela 6. Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunku	13
Tabela 7. Przyrost naturalny	14
Tabela 8. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Łabiszyn w latach 2008-2013	15
Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Łabiszyn.....	17
Tabela 10. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne	17
Tabela 11. Wykaz przedszkoli na terenie Gminy Łabiszyn na rok 2013.....	19
Tabela 12. Wykaz szkół podstawowych na terenie Gminy Łabiszyn na rok 2013	20
Tabela 13. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego	20
Tabela 14. Świadczenia społeczne w ramach zadań własnych Gminy Łabiszyn (stan na 31.12.2014)	29
Tabela 15. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez MOPS w Łabiszynie	30
Tabela 16. Struktura bezrobocia na terenie Gminy Łabiszyn w latach 2008-2013	35
Tabela 17. Bezrobocie na terenie powiatu żnińskiego (stan na dzień 31.12.2014)	35
Tabela 18. Bezrobocie na terenie Gminy Łabiszyn w latach 2009-2014	36
Tabela 19. Struktura osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Łabiszyn	37
Tabela 20. Liczba osób objętych pomocą MOPS w Łabiszynie z powodu niepełnosprawności	38
Tabela 21. Liczba osób objętych pomocą MOPS w Łabiszynie z powodu narkomanii.....	41
Tabela 22. Liczba osób objętych pomocą MOPS w Łabiszynie, które spełniły kryterium do uzyskania pomocy.....	44
Tabela 23. Liczba osób bezdomnych na terenie Gminy Łabiszyn w latach 2009-2014.....	44
Tabela 24. Bezpieczeństwo publiczne na terenie Gminy Łabiszyn	47
Tabela 25. Osoby starsze na terenie Gminy Łabiszyn w 2013 r.	48
Tabela 26. Analiza SWOT	51
Tabela 27. Prognoza przyrostu naturalnego w Gminie Łabiszyn do 2020 roku	53
Tabela 28. Prognoza salda migracji w Gminie Łabiszyn do 2020 roku	54
Tabela 29. Prognoza liczby ludności Gminy Łabiszyn	54
Tabela 30. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Gminy Łabiszyn do 2020 roku.....	55
Tabela 31. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy Łabiszyn w wyniku realizacji Strategii rozwiązywania problemów społecznych.....	56
Tabela 32. Kierunki niezbędnych działań	59
Tabela 33. Wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań.....	65

10. Spis wykresów

Wykres 1. Struktura ludności Gminy Łabiszyn według płci	8
Wykres 2. Migracje w Gminie Łabiszyn	13
Wykres 3. Urodzenia żywe i zgony	14
Wykres 4. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Łabiszyn w 2013 r.....	16
Wykres 5. Struktura bezrobocia wśród gmin powiatu żnińskiego (stan na dzień 31.12.2014r.)	36

11. Spis rysunków

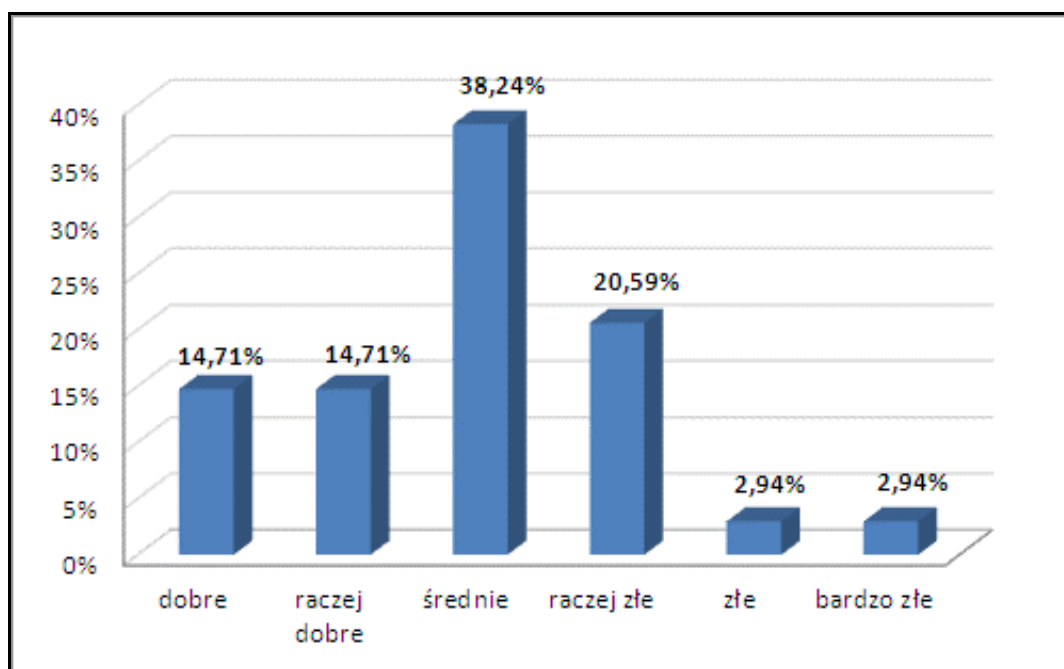
Rysunek 1. Położenie Gminy Łabiszyn na tle powiatu żnińskiego i województwa kujawsko-pomorskiego	7
--	---

12. Załączniki

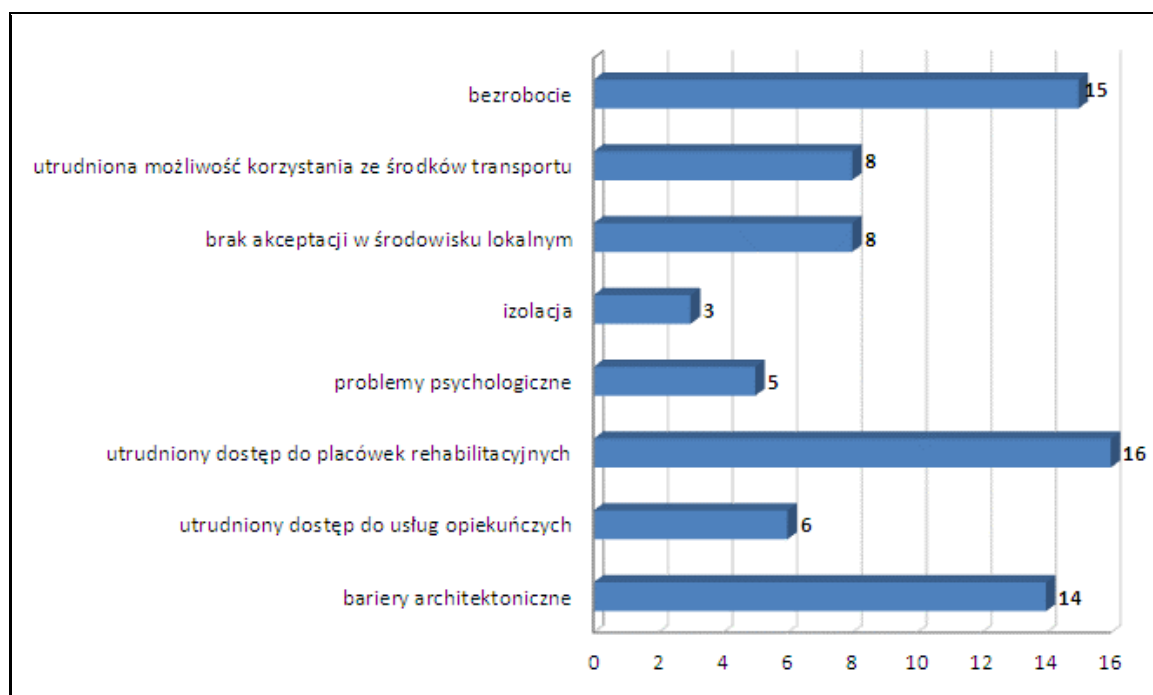
ZAŁĄCZNIK 1.

**WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO
(OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ANKIET)**

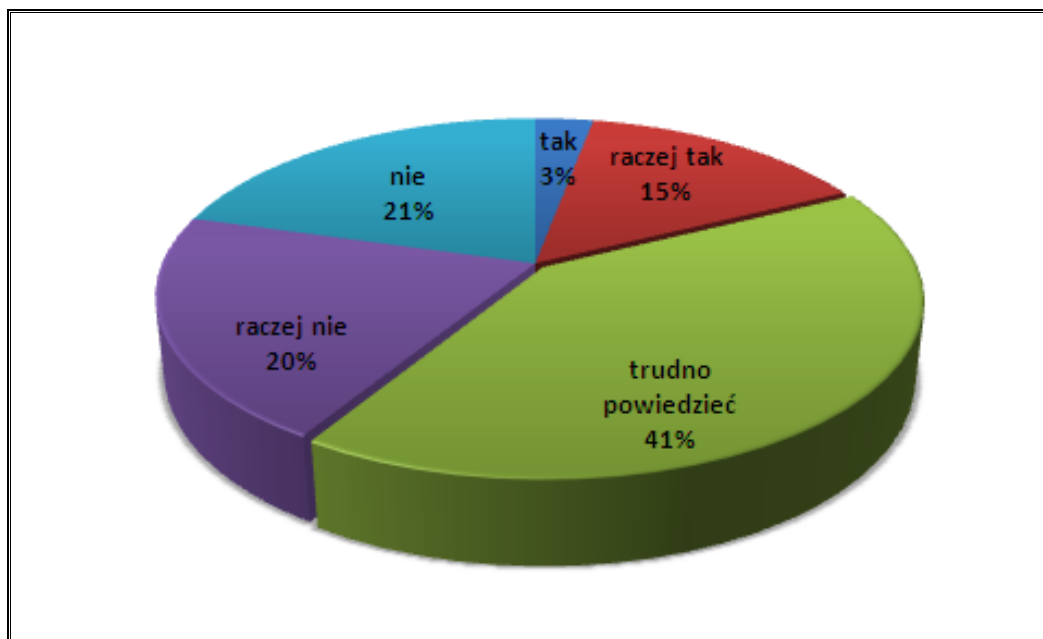
1. Jak oceniają Państwo aktualne warunki życia mieszkańców gminy?

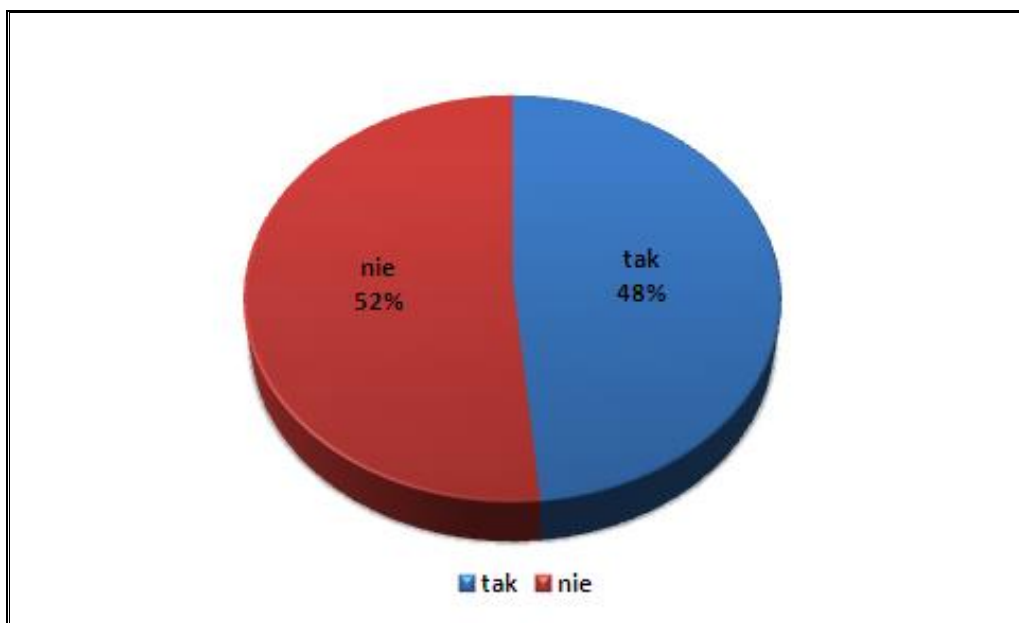
2. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne?

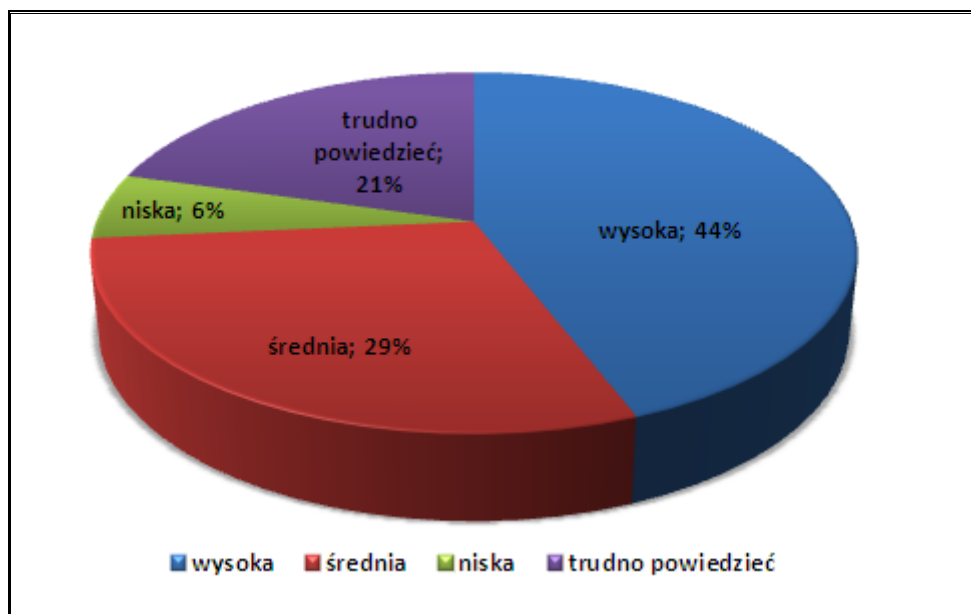
3. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

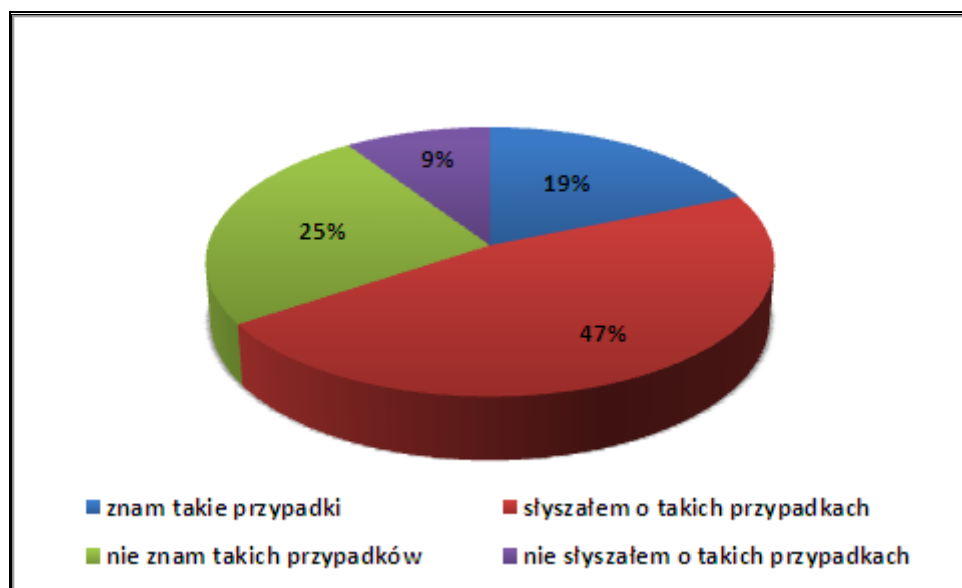
4. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie Gminy jest wystarczający?

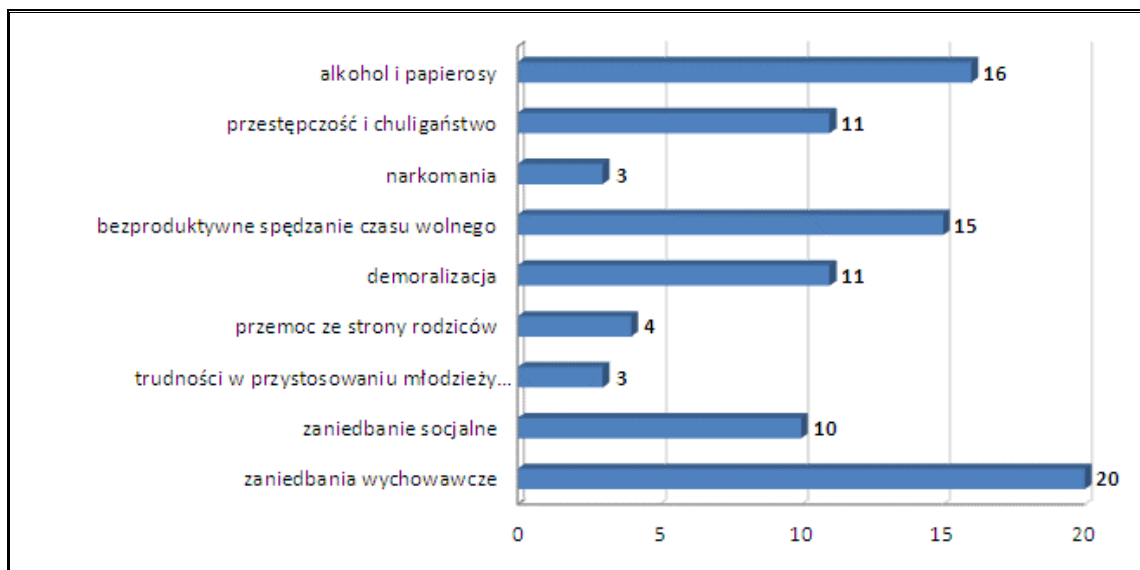
5. Jaka jest skala problemu uzależnień na terenie Gminy?

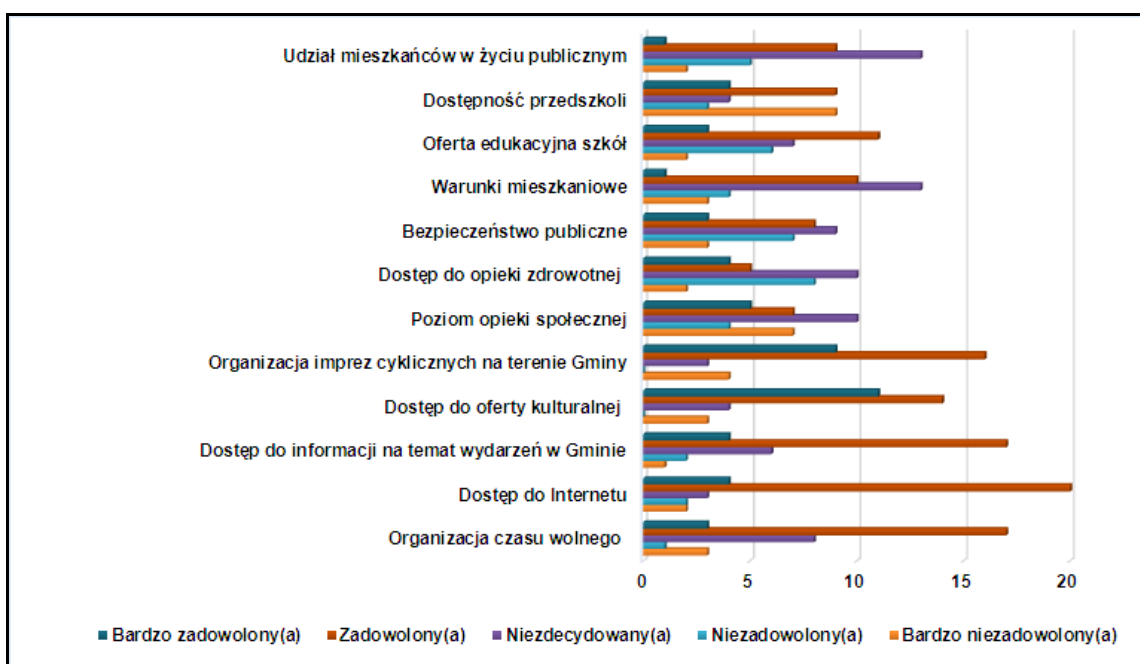
6. Czy na terenie Gminy występuje zjawisko przemocy domowej?

7. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzegacie Państwo najczęściej?

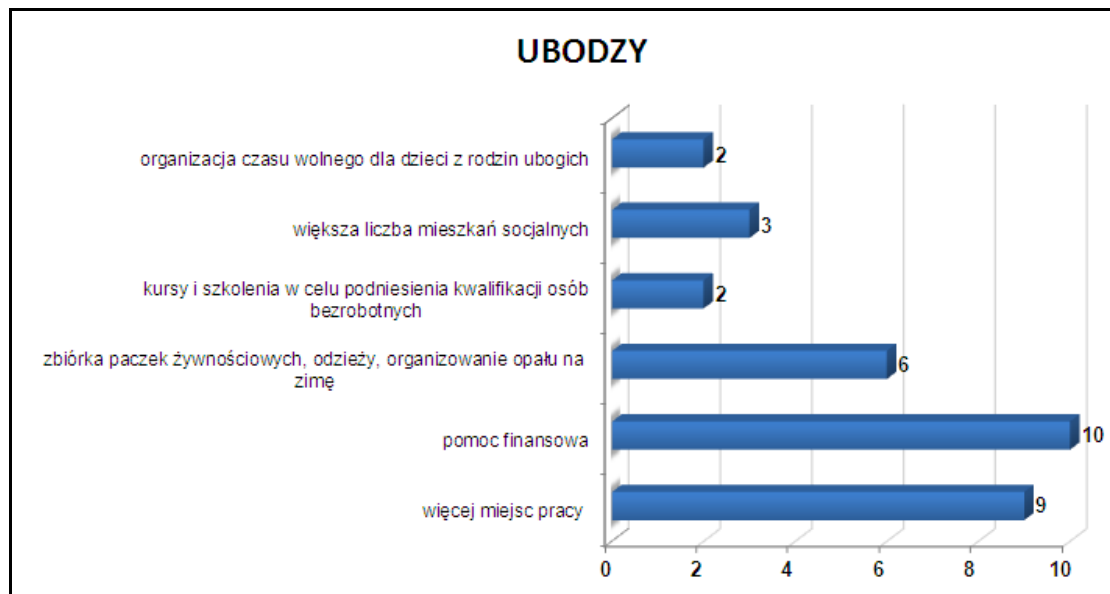

8. W jakim stopniu jest Pan(i) zadowolony z następujących warunków życia w Gminie?

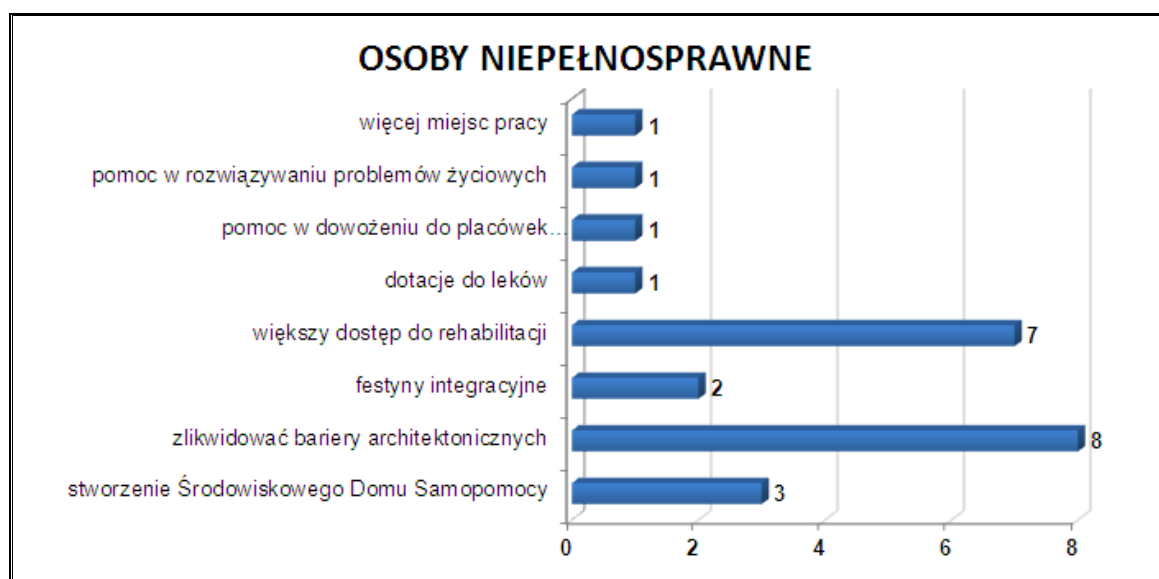

9. Co - Państwa zdaniem - należy zrobić, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie Gminy w następujących obszarach:

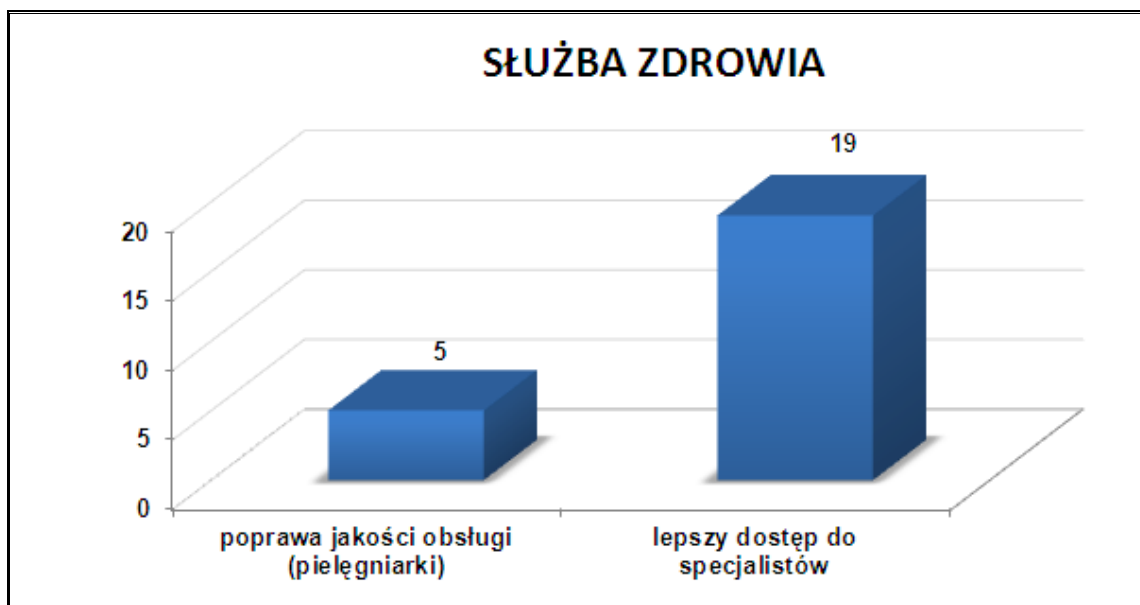
a. działania w zakresie wsparcia ubogich

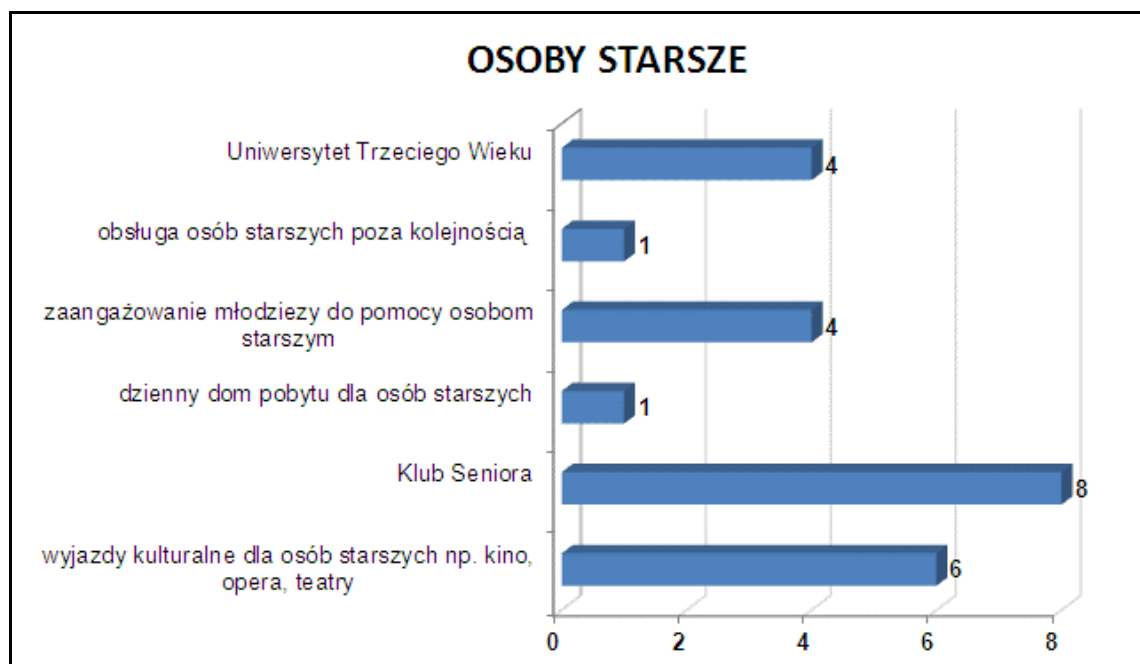
b. działania w zakresie poprawy sytuacji niepełnosprawnych

c. działania w zakresie poprawy dostępu do służby zdrowia

d. działania na rzecz osób starszych

e. działania w zakresie bezpieczeństwa

f. inne

